Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 941 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 23 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1887 (Ն. Տ.) 7 ՄԱՐՏ 1887 10 ՃԷՄԱԶԻԷԼ ԱԽԸՐ 1304

20 ՓԱՐԱ (ԾՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

[illegible]
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه ده نورادونكيان خاننده آرهولك
غزته سی اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (ԾՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան ... 160
» » Վեցամսեայ ... 80
» » Եռամսեայ ... 40
Գաւառաց » և արտաքին [illegible] ... 240
[illegible] ... 120
Օտար երկիրներ [illegible] ... 56
» » [illegible] ... 28
[illegible]

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Bréïmen Han Constantinople.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 23 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1887

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱ

«Անգլիացի Նախորդ Նախարարն», որոյ միանգամայն թէ՝ Ֆօրթնայթլի Ռըվիւ անգլ. հանդէսին և թէ Նուվէլ Ռըվիւ ֆրանսական հանդէսին մէջ հրատարակած քաղաքական տեսութիւնք ընդհանուր ուշադրութիւն կը գրաւեն, մարտի ամսաթերթերուն հրատարակած ընդարձակ յօդուածը կը նուիրէ Ռուսիոյ։ Կը գանգատի իւր այն հայրենակցաց դէմ, «որք քիչ յառաջ հակառուս քաղաքականութիւն մը ջատագովելէն յետոյ, հիմա բոլորովին չէզոք և մեկուսի կենալ կը քարոզեն, Ռուսիոյ ահեղ զօրութեան վրայ նոր ծանօթութիւններ ստանալով»։ Եւ սապէս կը շարունակէ.

«Ռուսիա, իւր ահագին պարտուց և տարեկան ծանրածանր ծախուց հակառակ, ևս քան զևս կ'աճեցնէ իւր զօրութիւն, և այս զօրութիւն, որ արդէն մեծ է, աւելի ևս ահեղ կը դառնայ՝ անծանօթը շրջապատող խորհրդաւոր և երկիւղալի մթութեան պատճառաւ.

«Ռուսիա ունի աշխարհի ամենամեծ բանակն, և եթէ ամբողջովին յասպարէզ հանէ իւր ոյժեր, պէտք է ունենայ ի սկզբան 4,000,000 զօրք, որոյ գումարը պէտք է յանգի 6,000,000ի։ Ոմանք կը կարծեն թէ Ռուսիա իւր բոլոր զօրքը շուտով չպիտի կրնայ ի ճակատ հանել. բայց 1878էն ի վեր մեծ յառաջդիմութիւն ըրած է Ռուսիա։ Գերմանիոյ և Ֆրանսայի չափ թնդանօթ ունի։ Եթէ Գերմանիոյ և Ֆրանսայի բոլոր հեծեալ զօրքն ի մի վայր համախմբենք, հազիւ կը հաւասարի Ռուսիոյ հեծելազօրաց թուոյն, և գերման և աւստրո-մաճառ բանակաց հեծելազօրքը գումարելով, ստուգիւ չեն հաւասարիր Ռուսիոյ հեծելազօրաց թուոյն։

«Քիչ մը իմաստութեամբ, Ռուսիոյ ոյժերն ևս քան զևս աճիլ սահմանուած են։ Ռուսիա, շատ մը տեսութեամբք, երիտասարդ ազգ մ'է դեռ։ Սիպերիա, երկրային առմամբ, Միացեալ Նահանգներու հաւասար երկիր մ'է։ Իւր բնական շքեղ դիրքով, և գերմանական սահմանաց վրայ բերդերու իւր անզուգական շղթայով, Ռուսիա կրնայ միշտ ընկճել գերմանական համբերութիւնը։ Մոլդքէ ըսած է թէ Վիստուլա գետին վրայ, գերմանական բերդերուն երկայնութեամբ, 200,000 զօրք կրնան արգիլել զՌուսիա ի Գերմանիա արշաւելէ։ Բայց նոյն ատեն ալ Գերմանիա կը հարկադրի 200,000 զօրք կողել ֆրանսական սահմանագլխէն՝ հանդէպ ֆրանսական աւելի ստուարաթիւ բանակի մը։ Եւ այդ 200,000 գերման զօրքեր չեն կրնար Ռուսիան արգիլել ընկճելէ կամ չէզոքացնելէ զԱւստրիա։ Գերմանիոյ և Ռուսիոյ Կայսերաց բարեկամական յայտարարութեանց հակառակ, 1870էն ի վեր Քէօնիկսպէրկի գերմանական բերդաքաղաքն հանդէպ Ռուսիոյ՝ յոյժ ընդարձակ և յոյժ զօրաւոր բանակետղի մը վերածեցաւ, Թօրնի գերմանական բերդերն երկաթով պատեցան, և երկաթեայ աշտարակներով պսակեցան, Տանձիկ քաղաքն և Բօզէնի նաւահանգիստը մեծապէս ամրացան. Քիւսդրին կ'ամրացուի հիմա, ինչպէս նաև Կլոկաւ։ Եւ Ռուսիա, իւր կողմէ, Գերմանիոյ դէմ կը ճակատէ աւելի մեծ զօրութիւն մը քան ինչ որ Աւստրիա կրնայ յասպարէզ հանել՝ հաւասարակշռութիւն գոյացնելու համար։ Գերմանիոյ համար անցած է ժամանակն՝ իւր թշնամիները մի և նոյն ժամանակ զարնելու։ Գերմանիա յիմարութիւն, եթէ ոչ ինքնասպանութիւն, գործած պիտի լինի զարնելով զՖրանսա կամ զՌուսիա։ Եւ Գերմանիա պիտի շարունակէ բարեկամութիւն ցուցնել Ռուսիոյ, թէեւ ուրախ պիտի լինի եթէ Ռուսիոյ դէմ դաշնակցութիւնք կազմուին։

Պալքանեան Թերակղզւոյն հետ Ռուսիոյ յարաբերութեանց վրայ խօսելով, «անգլիացի Նախորդ Նախարարը» կ'ըսէ.

«Պուլկարք, իրենց խոհեմ քաղաքականութեամբ, և բովանդակ պուլկար ժողովրդեան զգուշաւոր ընթացքով, թէ՝ իրենց դիրքը պահպանեցին, և թէ դժուարացուցին օտար գրաւում մը։ Իրենց անկախ ոգին ծանօթ էր, բայց պատերազմի և իմաստական վարչութեան մէջ իրենց ճարտարութիւն անակնկալ էր։ Ռուսիա կարծեց թէ ռուս սպայից մեկնումը պիտի կազմալուծէր Պուլկարներն, որք սակայն քիչ ետքն յաղթական հանդիսացան յոյժ ծանր պատերազմի մը մէջ։ Հակառակ Ջօր. Քաուլպարսի բոլոր գրգռմանց և գերագոյն անօրէնութեան մը բացակայութեան, կատարեալ բարեկարգութիւն տիրեց միշտ, և տուրքեր կանոնաւորապէս վճարեցան։ Պուլկարք արժանի են Եւրոպիոյ ամեն ազատասիրաց շնորհակալութեան։ Ռուս սպայք սովոր էին ըսել թէ, Արեւելքի կողմէ յառաջ խաղալ կարենալու համար, Ռուսիա պարտի նուաճել զՎիէննա։ Բայց հիմա Ռուսիոյ յառաջխաղացութեան դէմ նոր դժուարութիւն մը կը յարուցանէ Ռումանաց, Պուլկարաց և Հարաւային Սլաւաց անկախութեան աննուաճելի ոգին։ Ճնշողական ամեն փորձ աւելի ևս կը քաջալերէ զանոնք, և երբ իրենք իրենց թողուին, չեն զիջար բռնաւ։ Տեսնելով այս փոքր ժողովրդոց այս նշանաւոր ճիգերն ի մասին ինքնակառավարութեան՝ վերջերս շատեր խորհեցան գործնական երեւոյթ մը տալ Պալքանեան Դաշնակցութեան մը առաջարկին, որ քաղաքական երազ մը կընկատուէր ցայն վայր։ Անգլիացի Պահպանողականութեան ազատական մասին և անգլիացի Ազատականութեան խոհեմագոյն մասին քաղաքականութիւնը կը համարուի փորձել՝ եթէ հնար է՝ իրագործելու զայս Պալքանեան Դաշնակցութիւն։

Բայց յօդուածագիր անգլիացի քաղաքագէտը չի հաւատար Պալքանեան Դաշնակցութեան մը կարելիութեան, և կը չարայարէ.

«Արդ, որովհետեւ Պալքանեան Դաշնակցութիւնը տարիներով գոյութիւն առնելիք չունի, կամ եթէ գոյութիւն առնու՝ բաւական զօրութիւն չպիտի ունենայ Ռուսիոյ ճամբան իրօք փակելու համար, պէտք է որ, եթէ Ռուսիոյ արեւելեան յառաջխաղացութիւնը կ'ուզուի արգիլել, Աւստրիա, դաշնակցով կամ առանց դաշնակցի, կարէ Ռուսիոյ ճամբան։ Դժբախտաբար, Աւստրիա բաւական հզօր չէ։ Որովհետեւ Աւստրացիք և Ռուսք իրարու դէմ չեն ճակատած, անկարելի է երկուց կողմանց զօրքերուն բաղդատական արժէքն որոշել։ Բայց, վեր ի վերոյ խօսելով, ռուս բանակը պէտք է թուով հաւասար լինի Գերմանիոյ և Աւստրիոյ միացեալ բանակներուն։ Ռուսիոյ կանոնաւոր բանակին համար ամեն տարի առած զօրքն 227,000 հոգւոյ հասած է այժմ, որ Աւստրիոյ և Գերմանիոյ ամեն տարի առած զօրքերուն գումարէն քիչ պակաս է. — Ռուսիոյ խաղաղական բանակն այս տարի անուանապէս 840,000 հոգի է. բայց իրօք, ի հաշիւ առնլով Խազախներն որք միշտապէս զէնքի տակ են, Ռուսիոյ միայն բանակը կը հասնի 890,000 հոգւոյ, մինչ 840,000 թիւն իսկ աւելի է Աւստրիոյ և Գերմանիոյ միայն բանակներուն գումարէն։ Ռուսիոյ զինուորական դրութեան մտադնելով, կը տեսնենք թէ՝ պատերազմ հրատարակուելուն՝ կարող պիտի լինի մինչեւ չորս միլիոն զօրք զէնքի տակ առնուլ, Գերմանիոյ երկու միլիոն և Աւստրիոյ 1,250,000 զօրաց դէմ։ Կամաց կամաց, եթէ թնդանօթ ճարէ մէկ կողմէն, կրնայ պատերազմի դաշտին վրայ ունեցած զօրքը բարձրացնել վեց միլիոնի։ 1878էն ռուս բանակին անյաջողութիւններէն [illegible] չեն հաւատար թէ Ռուսիա կարող լինի Թուղթի վրայ նշանակուածին չափ զօրք հանել նոր պատերազմի մը մէջ։ Բայց այսպէս խորհողներ բաւական ի հաշիւ չեն առնուր 1878էն ի վեր Ռուսիոյ իրագործած կարեւոր բարենորոգումներն, ի դարմանումն այդ անյաջողութեանց ու պակասութեանց։

«Ինչպիսի հաշիւ ալ ընենք, կը յարէ «անգլիացի Նախկին Նախարարը», մէկ կողմ թողլով զինուորական արժանիքն որ դեռ չէ փորձուած, Ռուսիա Աւստրիոյ զօրութեան երկուք ու կէսէն մինչեւ երեք անգամը զօրութիւն պէտք է ունենայ։»

Դատելով Ռուսիոյ արեւելեան աշխարհակալութեան, Յօդուածագիրը կը պնդէ թէ Ռուսիա Ասիոյ կողմէ կրնայ շարունակել իւր յառաջխաղացութիւն. . . , եթէ ո՛չ այնչափ ուղղապէս, գէթ աւելի ապահովապէս քան Եւրոպիոյ կողմէն։

⁂

Յօդուածագիրն ի վերջոյ կը խօսի Անգլիոյ և Ռուսիոյ յարաբերութեանց վրայ։

«Անգլիա առանց ուրիշ Տէրութեան մը օգնութեան չի կրնար Ռուսիան ետ մղել Թուրքիոյ կողմէ, և չի կրնար Եւրոպիոյ կողմէ զարնել զայն։ Բայց նաեւ հաւատալ պէտք է լինինք թէ Ռուսիա նմանապէս անկարող է, առայժմ, զարնել Անգլիան Ասիոյ կողմէ։ Պէտք է ընդունինք թէ, դէպ ի Հերատ արշաւանքի մասին, Ռուսիա յաղթած է մեզ, Հերատի մօտենալով մեզմէ աւելի շուտով, և հետեւապէս պէտք է համակերպինք օր մը զՀերատ Ռուսիոյ կողմէ գրաւեալ տեսնելու։ Բայց երբ Ռուսիա Հերատէ ճամբայ ելնէ Հնդկաստանի վրայ յարձակելու համար, երկուց Տէրութեանց փոխադարձ կացութիւնը պիտի յեղաշրջի։ Ռուսիա ևս քան զևս հեռացած պիտի լինի իւր կառավարական կեդրոնէն և այն երկիրներէ ուր ժողովուրդք բարեկամ են իրեն, և պիտի մխի իրեն թշնամի ժողովուրդներու բնակած կիրճերուն մէջ։

«Անգլիացի սպայք կը պնդեն թէ ռուսական ահեղ յարձակում մը կրնայ տեղի ունենալ Հնդկաստանի վրայ։ Իսկ ռուս սպայք ընդհանրապէս կ'ըսեն թէ այդպիսի յարձակման մը դէմ գործնական ծանր դժուարութիւնք կան։ Չէզոք զինուորականներուն կարծիքն է թէ Հնդկաստանի վրայ ռուսական յարձակում մը Ռուսաց ըսածին չափ դժուար չէ։ Ոքսոս գետէն և Կաւկասիայէն ելող զօրքեր կրնան միանալ ի Սարախս, և դիւրաւ տիրել Հերատի, և երկաթուղին տանիլ մինչեւ Հերատ, Անգլիացիք ի Քէդդա (ծայր հնդկային երկաթուղեաց, ի Պելուճիստան,) 40,000 զօրք դեռ հազիւ համախմբած։ Ուրիշ ռուս բանակ մը Սիպերիայէ ի Պալխ իջնելու աւելի դժուար գործողութիւնը կրնայ կատարել։ Չէզոք զինուորականք կը հաշուեն թէ, Անգլիա, Եւրոպիոյ կամ Խաղաղական Ովկէանու կողմը Ռուսիոյ դէմ պատերազմելէ հրաժարելով, և իւր բոլոր ոյժն Հնդկաստանի կողմն համախմբելով, պատերազմի յայտարարութենէն մինչեւ երեք ամիս հազիւ 40,000 [illegible] նալ Հնդկաստանի հիւսիսային սահմանաց վրայ։ Այս զօրքեր Անգլիայէն մինչեւ Հնդկաստանի հիւսիսային ծայրը պիտի ղրկուին։ Այս մասին օտարազգի զինուորականաց տեսութիւնք կրնան փոփոխիլ՝ ի հարկին անգլ. երկու զօրաբանակներու վաղ ընդ փոյթ առաքման համար վերջին օրերս որոշուած տնօրինութեանց գործադրմամբ։ Այդ զինուորականք կը յարեն թէ Անգլիա Հնդկաստանի Կուրքա և այլ բնիկ զօրքերը կրնայ գործածել բնիկ բանակը հնազանդութեան մէջ պահելու և հաղորդակցութեան գիծերը պաշտպանելու համար միայն։ Բայց, կ'ըսեն, այդ հնդիկ զօրքեր կարող չեն ռուս զօրաց դէմ ճակատիլ։ «Որովհետեւ, կ'ըսեն, Հնդկաստանի մէջ Անգլիոյ դիրքը կատարելապէս ծանօթ է Ռուսաց, մինչ Կեդր. Ասիոյ մէջ Ռուսիոյ դիրքը լաւ ծանօթ չէ Անգլիոյ, Ռուսիա կարող պիտի լինի կաշառքի միջոցաւ ներքին խռովութիւններ յարուցանել ի Հնդկաստան, որովք երկաթուղիք և զինուորական փոխադրութեան այլ միջոցք խանգարին։ Ռուսիա գրեթէ անհամար զօրք ունի Կաւկասիոյ մէջ։ Շոգեշարժ թրամվէյին միջոցաւ զօր փութոյ [illegible] յառաջ կը տանին դէպի Կեդր. Ասիոյ սահմանները, Ռուսք կարող պիտի լինին անսահման թուով զօրք ղրկել Վերին Մուրղապ գետին՝ Աֆղանստանի սահմանագլխոյ վրայ, ուր զիրենք պիտի դիմաւորեն միայն 80,000 անգլ. զօրք, 200 թնդանօթով, եթէ Անգլիա կարող լինի Հնդկաստանէն և բրիտանական կղզիներէն այսչափ թնդանօթ ճարել, հրետանեաց նուազեցուցման վերջին ողբալի որոշումէն յետոյ։» Եթէ միայն Ռուսիոյ հետ պատերազմ ունենանք, մեր զօրքերը Սուէզի ճամբով կրնանք ղրկել Հնդկաստան։ Բայց եթէ Ֆրանսա կամ Իտալիա մեզ դէմ լինի, Սուէզի ջրանցը չենք կրնար գործածել, և պէտք է Բարեյուսոյ Հրուանդանը դառնանք։ Եւ եթէ նոյն պահուն հարկադրինք զԵգիպտոս պաշտպանել Ֆրանսայի դէմ, բոլոր այս հաշիւք ի դերեւ կ'ելնեն. զի յանժամ կը հարկադրինք Եգիպտոսի մէջ պահել այն զօրքեր զորս կը սահմանենք Հնդկաստանի։ Անգլո-ռուս վճռական ճակատամարտը տեղի պիտի ունենայ Քանտահարի մօտերն։ Օտար ազգի զինուորական հեղինակներ կը կը յարեն թէ, Ռուսիա յարձակողականի առաւելութիւնն ունենալով՝ մինչ Անգլիա պաշտպանողականի վրայ պարտի մնալ, իւր կողմ պիտի շահի հնդիկ-արեւելեան ժողովրդեան համակրանքը։ Թիւրքմէնաց ընտիր հեծելախումբն, իսլամական եռանդեամբ ոգեւորեալ, այժմ ջերմապէս ռուսասէր են նաեւ։ Ռուսական արշաւող բանակին առջեւէն երթալով, կրնան Ռուսաց կողմը շահիլ աֆղան և այլ իսլամ ժողովուրդները։ Կեդր. Ասիոյ ռուսական կազմակերպութիւնն սքանչելի յաջողութեամբ մը պսակուած է, և Հնդկաստանի բնիկ Իշխանք համոզուած են թէ Ռուսիա Անգլիայէն աւելի երկիւ[illegible] ժողովրդոց և Իշխանաց իրաւունքները։ Քաշմիրի վախճանեալ Մահարաճան ռուսական թոշակ կ'ընդունէր, ինչպէս ես ինքս ստուգած եմ, Բունճապի պաշտօնանկ և աքսորեալ Իշխանաց ոմանց հետ Ռուսներուն մտերմութիւններն հետազօտելուս ատեն։

«Օտար զինուորականաց այս կարծիքները չափազանցեալ կը թուին ինձ։ Անգլիա Հնդկաստանի բնիկ Իշխանաց քով Ռուսիայէն շատ աւելի համակրանք կը վայելէ։ Թիւրքմէն հեծելազօրքը քանի մը հարիւր հոգիէ աւելի չէ։ Ռուսիոյ շատ աւելի դժուար պիտի լինի փոխադրման միջոցներ գտնել 100,000 զօրք Հերատէ ի Քանտահար յառաջացնելու համար, քան մեզ՝ 80,000 զօրաց բանակ մը պահել ի Քանտահար։ Ռուսք անշուշտ օր մը յանկարծ պիտի գրաւեն զՀերատ. զի թէպէտ վերջերս ամրութիւնք կառուցուեցան ի Հերատ, բայց անջատ բերդեր բաւական չեն յաջող դիմադրութիւն մ'ընելու համար։ Աֆղանստանի այժմեան Էմիրը, թէեւ երկար ժամանակ բնակած Ռուսիոյ մէջ, երբեք ռուսասէր չէր, և երբ ռուսական արշաւանք մը տեղի ունենայ, կրնանք վստահիլ նորա հաւատարմութեան և քաջութեան։ Եթէ այն ատեն տակաւին գահու վրայ մնայ, պիտի խնդրէ մեզմէ որ նորագոյն զէնքեր տանք իւր զօրաց, և մեր Քանտահարի բանակին օժանդակ զօրք ղրկելէ զատ, պիտի պաշտպանէ նաեւ զՀերատ։ Կարող և զօրեղ թագաւոր մ'է Ապտ-իւր-Րահման Խան։ Բայց ներքին հիւանդութիւն մ'ունի։ Թոյնը կրնայ վերջ տալ իւր կենաց, և ինչ որ ալ լինի՝ հաւանական չէ որ երկար ապրի։ Հերատ դուռն է բուն աֆղանեան երկրէն, և աֆղան զօրքն, որ վեց ամիսէն հազիւ շարժուն վիճակի մէջ կը դրուի, չի կրնար անմիջապէս դիմել ի պաշտպանութիւն Հերատի։»

(«Անգլիացի Նախորդ Նախարարը» շատ մը նոր տնօրինութիւններ կ'առաջարկէ, որպէս զի անգլո-ռուս ասիական պատերազմի մէջ Անգլիա կարող լինի յաջող դիմադրութիւն մ'ընել Ռուսիոյ և պաշտպանել զՀնդկաստան։ Իւր այս դիտողութիւնք օրական կարեւորութիւն մը կը ստանան՝ անցեալ շաբթուն մէջ Լոնտոնէ եկած հեռագրովն, որ, ինչպէս կը յիշուի, կը ծանուցանէր թէ Աֆղանստանի Էմիրը, ռուսական յարձակումէ վախնալով, և անշուշտ Լորտ Տըֆըրինի խորհրդով, յայտարարութիւն մը հանած է, որով Աֆղաններն ի զինավարժութիւն և ի պատերազմական պատրաստութիւն կը հրաւիրէ։ Կ'երեւի ուրեմն թէ անգլո-ռուս պատերազմի մը վտանգը կարծուածէն աւելի մօտ է։)

ՓՈՔՐ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՔ. Պելժիոյ և Հոլլանտիոյ՝ շատ հոգ կ'ընեն իրենց չէզոքութիւնը պահպանելու եւրոպական մեծ պատերազմի մը մէջ։ Հոլլանտիա գէթ մէկ մեծ միջոց ունի փրկութեան. — Կրնայ խզել զինք ծովէն բաժնող թմբերն, և երկրին դաշտերն ողողելով, թշնամեաց մերձեցումն անհնար գործել, կամ յոյժ դժուարացնել, ինչպէս երբեմն ըրաւ յաջողապէս՝ Սպանիացւոց և Ֆրանսացւոց դէմ [illegible] նիոյ միլիոնաւոր զօրքերուն դէմ, պելճ բանակը նման է կաթիլ մը ջրոյ ովկէանու մը մէջ։ Պելճ բանակին՝ ամենէն նպաստաւոր հաշուով՝ 150,000 զօրքէ աւելի չունի, և երկիրը բնուին զուրկ է պաշտպանութեան բնական միջոցներէն։ «Մարտին Երկիրք», ինչպէս երբեմն կը կոչուին Պելժիա և Հոլլանտիա, երբեմն կը վխտային բերդերով։ Բայց այժմեան ռազմագիտութեան դէմ այդ հնամի ամրութիւնք և անոնց նմաններն ոչինչ կը զօրեն։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՅԷՆ եկած լուրերն ևս քան զևս կը ծանրանան։ Ռուսասէր դաւադիրք, իրենց գլուխն ունենալով Աղեքսանդր Իշխանը տապալող աքսորեալ սպաներն, իրօք յաջողած են երկրին այլ և այլ կողմերն ապստամբութիւն հանել Խնամակալութեան դէմ։ Բանակին և ժողովրդեան մէկ մասն յարած է այս շարժման։ Խնամակալութիւնը խիստ միջոցներու կը դիմէ, զորս չափաւորել պարտ կը համարին Տէրութեանց ներկայացուցիչք։ Եթէ այս շարժում շուտով չզսպուի, վերստին յոյժ կը մթագնի Պալքանեան հորիզոնը։ Տեսնելով թէ դիւանագիտութեան ճամբով կարելի չեղաւ տապալել Խնամակալութիւնն, այժմեան դրութենէն

—)(49)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ՀԻՆԳ ՇԱԲԱԹ ՕԴԱՊԱՐԻԿՈՎ

ԵՐԿՐԱԽՈՒԶԱԿԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԵՔ ԱՆԳԼԻԱՑԻՈՑ ՅԱՓՐԻԿԷ

ՊՍԱԿԵԱԼ Ի ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԷՆ

ԳԼՈՒԽ ԽԹ.

«Ռնձղութիւն կ'ընենք, ըսաւ, արդ ի գետերուն վրայ. մեր նախորդ ուղեւորաց ընդհատեալ շաւիղը բռնեցինք. բարեբաղդութիւն մ'է այս, բարեկա՛մք, պիտի կրնանք Պըրթընի և Սփէքի հարիւրապետաց երկրախուզութեանց հետ կապել։ Անգլիացիները թողուցինք Համպուրկցին գտնելու համար, և շատ չանցած՝ պիտի հասնինք այն ծայրագոյն կէտն, ուր հասած էր այդ յանդուգն գիտնական։

—Կը թուի ինձ թէ, ըսաւ Քէննէտի, այդ երկու երկրախուզութեանց միջեւ երկիրներու ընդարձակ տարածութիւն մը կայ, մեր ըրած ճամբէն դատելով։

—Դիւրին է հաշուելն. ձեռքդ ա՛ռ քարտէսն և գտի՛ր Ուքերէուէ լճին հարաւային ծայրին լայնութիւնն, ուր հասած է Սփէք։

—Գրեթէ երեսուն-եօթներորդ աստիճանին ճանին վրայ կը գտնուի։

—Եւ Խոլայի քաղաքն, ուր պիտի հասնինք այս իրիկուն, և ուր հասած է Պարթ։ Ի՞նչ է դիրքը։

—Գրեթէ երկայնութեան տասն-երկու երրորդ աստիճանին վրայ։

—Քսան-հինգ աստիճան կ'ընէ, իւրաքանչիւրը վաթսունական մղոնէն. ըսել է հազար հինգ հարիւր մղոն։

—Գեղեցիկ պտոյտ մը, ըսաւ Ճոյէ, ոտքով գնացողներու համար։

—Պիտի լինի սակայն։ Լիվինկսթըն և Մոֆա դէպի ներս կը քալեն շարունակ. Նիասսա, զոր տեսած են, շատ հեռի չէ Թանկանէյ-Քա լճէն, զոր գտած է Պըրթըն։ Դարուս վախճանէն առաջ, այս անհուն երկիրներ պիտի խուզուին անշուշտ։ Բայց, աւելցուց տոքթորն իւր կողմնացոյցը զննելով, կը ցաւիմ որ հովը մեզ դէպ յարեւմուտք կը տանի. ես կ'ուզէի դէպ ի հիւսիս ելնել։»

Տասն-երկու ժամ երթալէ յետոյ, Վիքթորիա Նիկրիսիի սահմանագլխոց վրայ հասաւ։ Այս երկրին առաջին բնակիչները, Շուա կոչուած Արաբք, իրենց թափառիկ հօտերը կ'արծէին։ Աթլանտիկա լերանց ընդարձակ գագաթներն հորիզոնին վրայէն կ'անցնէին, լեռներ, որոց վրայ ոչ մէկ եւրոպացի ոտք կոխած չէր տակաւին, և որոց բարձրութիւնն հազար երեք հարիւր ճողաչափ կը հաշուի։ Դոցա արեւմտեան զառիվայրէն կը հոսին դէպ յՈվկէան՝ Ափրիկէի այս մասին բոլոր ջուրերը։

Վերջապէս ճշմարիտ գետ մ'երեւցաւ ուղեւորաց աչքին, և նորա մօտերը տարածուած անհուն մրջիւննոցներէն տոքթորը ճանչեց զՊենուէ, Նիկէրի մեծամեծ օժանդակներէն մին, զոր բնիկներն «Ակն ջրոց» անուանած են։

«Այս գետ, ըսաւ տոքթորն իւր ընկերաց, օր մը Նիկրիսիոյ ներսերուն հետ հաղորդակցութեան բնական ուղին պիտի լինի։ Արդէն, մեր քաջարի հարիւրապետներուն միոյն հրամանատարութեամբ Բլէյա շոգենաւը մինչեւ Խոլայի քաղաքն ելած է։ Կը տեսնէք ահա թէ ծանօթ երկրի մը մէջ ենք։»

Բազմաթիւ գերիներ երկրագործութեան կը պարապէին, սորկոյ մշակելով, տեսակ մը կորեակ, որ իրենց գլխաւոր ուտելիքն է։ Ամենատխմար զարմանք կը յաջորդէին իրերաց՝ Վիքթորիայի անցած միջոցին, որ օդերեւութի նման կը սուրար։ Երեկոյին կանգ առաւ Խոլայէն քառասուն մղոն հեռի, և իւր առջեւ, բայց ի հեռուստ, Մէնտիֆ լերան երկու սուր կոնները կը տնկուէին։

Տոքթորը նետել տուաւ խարիսխներն և բարձր ծառի մը կատարին կառչեցաւ. բայց խստաշունչ հով մը կը տատանէր զօդապարիկը մինչեւ պառկեցնելու աստիճան, և մերթ ընդ մերթ նաւակին յոյժ վտանգաւոր դիրք մէջ կը ձգէր։ Ֆէրկիւսոն աչքը չփակեց գիշերը բուն։ Քանի՛ քանի անգամ մտադրեց կտրել խարիսխին պարանն և փախչիլ մրրկին առջեւէն։ Վերջապէս հանդարտեցաւ փոթորիկն, և օդապարիկին ճօճումներն ոչ ևս երկիւղալի եղան։

Հետեւեալ օրը հովն աւելի մեղմ էր, բայց ուղեւորները կը հեռացնէր Խոլայի քաղաքէն, որ՝ Ֆուլլաններէն ի նորոյ կառուցուած լինելով՝ Ֆէրկիւսոնի հետաքրքրութիւնը կը գրգռէր։ Սակայն հարկ եղաւ յանձն առնուլ օդապարիկին դէպ ի հիւսիս և մինչեւ իսկ քիչ մ'ալ դէպ յարեւելք համբարձումը։

Քէննէտի առաջարկեց դադար մ'առնել այս որսաւէտ երկրին մէջ։ Ճոյէ կ'ըսէր թէ թարմ մսի պէտքն զգալի եղած էր. բայց երկրին վայրենի բարոյք, բնակչաց գրգռեալ դիրքն և դէպ ի Վիքթորիա ուղղեալ հրացանի քանի մը հարուածներն ստիպեցին տոքթորը շարունակել զիւր ընթացք։ Այնպիսի երկրէ մը կ'անցնէին, որ կոտորածներու և հրդեհմանց թատր եղած էր, և ուր պատերազմունք անվախճան են, որոց մէջ երկրին սուլթանները վայրագ նախաճիրներով կը խաղան իրենց իշխանական դերը։

Բազմաթիւ մարդաշատ գիւղեր, երկայն տնակներով, տարածուած էին ընդարձակ արօտավայրերու միջեւ, որոց թաւ խոտերը մանիշակագոյն ծաղիկներով ծածկեալ էին. բնակչաց հիւղերն, որք ընդարձակ փեթակներու կը նմանէին, ցցապատնէշներով պատսպարեալ էին։ Բլրոց ամայի կողերն Սկովտիոյ լերանց հովիտները կը յիշեցնէին, ինչպէս որ քանիցս դիտել տուաւ Քէննէտի։

Իւր ճգանց հակառակ, տոքթորն ուղղակի դէպ ի հիւսիսային արեւելք կը բռնուէր, դէպ ի Մէնտիֆ լեռն, որ կ'աներեւութանար ամպերուն մէջ։ Այս լերանց բարձր գագաթները կը բաժնեն Նիկէրի աւազանը Չատ լճին աւազանէն։

Շատ չանցած երեւցաւ Պաժէլէ՝ հանդերձ իւր տասն-ութ գիւղերով, որք իւր կողերուն կառչած էին իբրեւ իրենց մօրը ծոցին մէջ բունեալ ձագերամ, գեղեցիկ տեսարան այն աչաց համար՝ որք բարձրէն կը տեսնէին. խորխորք ծածկեալ էին բրինձի և գետնապիստակի արտերով։

Ժամն երեքին Վիքթորիա Մէնտիֆ լերան առջեւ հասած էր։ Կարելի չէր եղած խուսափել, հարկ եղաւ վրայէն անցնիլ։ Տոքթորն, իւր կազին ջերմութեան աստիճանն հարիւր ութսուն աստիճանի հասցնելով, հազար վեց հարիւր լիպրայի վերելական նոր ուժ մը տուաւ օդապարիկին, և այսպէս ութ հազար ոտնաչափէն աւելի համբարձաւ։ Ամենէն մեծ բարձրութիւնն էր, որում կը հասնէր տոքթորն այս ուղեւորութեան միջոցին, և մթնոլորտն ա՛յն աստիճան պաղ էր, որ տոքթորն և ընկերք իրենց ծածկոյթներուն մէջ փաթթուեցան։

Ֆէրկիւսոն փութաց վար իջնել, վասն զի օդապարիկին պատեանը պայթելու աստիճան կը ձգտէր։ Նա սակայն ժամանակ ունեցաւ ստուգելու լերան հրաբխային ծագումն, որոյ շիջեալ հրաբերանք խոր վիհեր են այժմ։ Թռչնոց ծիրտերու շեղջակոյտք կրային ժայռերու երեւոյթ կուտային Մէնտիֆի կողերուն, և ա՛յնչափ շատ էին որ Անգլիոյ բովանդակ հողերը կրնային պարարտել։

Ժամն հնգին, Վիքթորիա, պատսպարեալ հարաւային հովերէն մեղմաբար անցաւ լերան զառիվայրերուն քովէն, և կանգ առաւ բացատանի մը մէջ, հեռի ամեն բնակութենէ։ Երբոր գետնին իջաւ, ամեն զգուշութիւնք ձեռք առնուեցան օդապարիկին ամրապնդելու համար, և Քէննէտի՝ հրացանն ի ձեռին՝ դաշտը վազելով, շատ չանցած՝ ետ դարձաւ կէս երկոտասանեակի չափ վայրի բադեր բերելով, և տեսակ մը ջրակտցար, զորս Ճոյէ խնամով պատրաստեց։ Ճաշն համեղ եղաւ, և գիշերը խոր խաղաղութեամբ անցաւ։

ԳԼՈՒԽ Ծ.

Մոսֆէյա։—Շէյխը։—Տէյնհամ, Քլափըրթըն, Ուտնէ։—Վոկէլ։—Լոկումի մայրաքաղաքը։—Թոլ։—Համդարտութիւն Քէրնաքի վրայ։—Կառավարիչն և իւր արքունիքն։—Յարձակում։—Հրձիգ աղաւնիներ։

Հետեւեալ օրը, 11 մայիս, Վիքթորիա վերսկսաւ զիւր յանդուգն ընթացք։ Ուղեւորք այնպէս վստահ էին անոր վրայ, ինչպէս նաւաստի մը իւր նաւուն։

Սարսափելի փոթորիկներէ, արեւադարձական տապերէ, վտանգաւոր շուքերէ, վտանգաւորագոյն էջքերէ յաջողութեամբ անցեր էր ամեն անգամ և ամեն տեղ։ Կրնայ ըսուիլ թէ Ֆէրկիւսոն կ'առաջնորդէր զնա իւր ձեռքի շարժմամբ, ինչպէս նաւաստի մ'իւր նաւուն. ուստի, առանց իւր հասնելիք տեղը գիտնալու, տոքթորն ոչ ևս երկիւղ ունէր ուղեւորութեան ելքին վրայ։

(Շարունակելի)

դժգոհները քաղաքային պատերազմի մը միջոցաւ կը յուսան ռուսասէր իշխանութիւն մը վերահաստատել ի Պուլկարիա։ Կը յուսան թէ, մինչեւ իսկ եթէ զինու զօրութեամբ չյաղթեն Խնամակալութեան, Տէրութիւններն ի գործնական միջամտութիւն պարտաւորելով՝ կրնան կարեւոր զիջումներ կորզել, իրագործումն Զանքովեան քաղաքական հիմնագրոյն, որ ցայս վայր չէր յաջողած։ Այս պատճառաւ, Պուլկարիայէն եկած Հավասի հեռագիրք նոր կարեւորութիւն մը կ'ստանան։ Առաջիկայ Սուրհանդակներն անշուշտ աւելի մանրամասն տեղեկութիւն պիտի տան մեզ այս նոր դէպքերու վրայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎ Ի ԲԵՐԱ

ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆ

ԱՄԵՆ. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ

Երէկ, Խառն Ժողովն եւ Ատենապետաց Դիւանը գումարեցան Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ Խորհրդարանին մէջ։

Խառն Ժողովոյ նիստն ուրբաթ իրիկուընէ որոշուած էր։ Իսկ Ատենապետաց Դիւանի մասին, Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրը, շաբաթ առաւօտ հրաւիրագիր ղրկելով անդամոց, կը ծանուցանէր թէ, «Ազգ. Ժողովոյ Վսեմ. Ատենապետ էֆէնտին, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօրմէն երէկ գիշեր ընդունած հրաժարագրոյն վրայ, Ատենապետաց Դիւանն ստիպողաբար ի նիստ գումարել որոշած, եւ միանգամայն ներկայ փափուկ կացութեան մէջ Ազգային Վարչութեան կրկին Ժողովոց կարծիքներն եւ տալիք տեղեկութիւններն իմանալու հարկ տեսած է։»

Քաղաքական Ժողովոյ անդամոց մեծամասնութիւնը ներկայ էր։ Իսկ Կրօն. Ժողովէն միայն չորս վարդապետք եւ մէկ քահանայ կային։ Երկուքն Ս. Ատենապետք, Ամեն. Խրիմեան Սրբազան եւ Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոս, յայտարարելով թէ իրենց վերջնական համոզումն յայտնած են Խառն Ժողովոյ վերջին նստին մէջ, բացակայ էին երեկի գումարումէն։

Խառն Ժողովն եւ Ատենապետաց Դի- [illegible] մ'ըրին։ Ատենապետաց Դիւանի բոլոր անդամք ներկայ էին, բաց ի Վսեմ. Գաբրիէլ էֆէնտիէ Նորատունկեան։

Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրն, ամենէն առաջ խօսք առնլով, յանուն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր յայտարարեց թէ «Ն. Սրբազնութեան հրաժարականն անյետաձգելի է. թէ ինք արդէն մտադիր էր հրաժարիլ իւր անձնական տկարութեան պատճառաւ. թէ իւր հրաժարական կապակցութիւն չունի Պէշիքթաշի Գերեզմանատան խնդրոյն հետ, յորում ինք պատրաստ էր՝ երբեւ պետ գործադիր իշխանութեան՝ այս մասին տրուելիք ո՛ եւ է որոշում ստորագրելով գործադրելու. թէ հետեւապէս, ինք խնդիր չունի ո՛չ Քաղաքական, ո՛չ ալ Կրօնական Ժողովոյն դէմ։»

Ետ այս ծանրակշիռ յայտարարութեան, խորհրդակցութիւնք սկսան, եւ ժամեր տեւեցին։ Ատենապետաց Դիւանը պահ մը առանձնացաւ, եւ յետոյ վերստին համագումար նիստ կազմուեցաւ։ Որովհետեւ Ժողովականք իմացած էին թէ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն այսօր իսկ (երկուշաբթի), Բ. Դուռն երթալով, զիւր հրաժարագիր անձամբ պիտի մատուցանէ դատական Նախարար Վսեմ. Ճէվտէթ փաշային, որոշուեցաւ որ այս առաւօտ ժամ 4ին ի Պատրիարքարան գումարուին թէ՛ Խառն Ժողովն եւ թէ Ատենապետաց Դիւանը, Ն. Ամենապատուութիւնն ետ կեցնելու համար Բ. Դրան հրաժարական մատուցանելէ։

Կրօն. Ժողովն ալ այսօր առանձինն գումարուելով ի Պատրիարքարան, Պէշիքթաշի Գերեզմանատան խնդրոյն նկատմամբ իւր բռնած ընթացքին մէկ ընդհանուր տեղեկագրութիւնը պիտի յօրինէ, Ազգ. Ժողովոյ մատուցանելու համար։

Այս տեղեկութիւններէ կ'երեւի թէ ուրբաթ օրուընէ ի վեր իրաց վիճակը բարւոքում չէ կրած բնաւ, եւ դժբախտաբար, աստիճան մ'ալ ծանրացած է, քանի որ պաշտօնական եւ մասնաւոր ամեն տեղեկութիւնք կը ցուցնեն թէ Ամեն. Ս. Պատրիարքն որոշած է անդրդուելի մնալ իւր հրաժարականին վրայ։

Ատենապետաց Դիւանին հետեւեալ անդամները ներկայ գտնուեցան երեկի համագումար նիստին ի Բերա։

Գեր. Տ. Խորէն Նար-Պէյ Սրբազան, Արժ. Տ. Մկրեան Հայրը, Վսեմ. Յովհաննէս էֆ. Նուրեան, Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Յարութիւն էֆ. Նորատունկեան, Յովհաննէս էֆ. Թորոսեան եւ Կարապետ էֆէնտի Իւթիւճեան։

Եգիպտոսի Առաջնորդ Գեր. Տ. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան վատառողջութեան պատճառաւ երկիցս հրաժարագիր ղրկեց ի Պատրիարքարան, եւ ազգային վարչութիւնն հարկադրեցաւ եռամսեայ բացակայութեան թոյլտուութիւն ընել. սակայն չը կարծուիր որ Գեր. Իզմիրլեան Պոլիս գալէն ետքը վերադառնայ յԵգիպտոս, որովհետեւ կ'ըսուի թէ հին հաշուոց կարգադրութեան ձեռնարկած եւ մեծամեծ դժուարութեանց պատահած լինելով՝ վհատեր եւ նախամեծար համարեր է հրաժարիլ։ (Փունջ)

Երէկ Իւսկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ կատարուեցաւ Շումնուցի Լեւոն Քիւչիւքեանի քահանայական ձեռնադրութիւնը ձեռամբ Ամեն. Խրիմեան հայրիկի։ Ձեռնադրեալը կոչեցաւ Տ. Խորէն։

Շաբաթ աւուր Մ...ի խմբագրական յօդուածին (Մեր արդար բողոքը) մէջ կը կարդանք հետեւեալ կարեւոր եւ ուշադրաւ լուրը. «Ռուսք մեծ վանք մը կը հիմնեն ի Կարին։ Ամենքս ալ գիտենք Այնօրոզի վանքերու պատմութիւնն։ Այդ վանքերէն Պանդէլէյմոն ամենահզօր վանքն Ռուսացն է. այժմ Ռուս կառավարութիւնն ի Կարին կը ղրկէ Պանդէլէյմոն վանքի վարդապետներէ մի քանին, որպէս զի նմանօրինակ վանք մը հիմնեն անդ եւ աշխատին Թուրքիոյ քրիստոնէից ռուսացման։ Մենք տեսանք մեր աչօքն որ Ռուսք կը փնտռէին հայ երիտասարդներ, որք ռուսերէն եւ հայերէն գիտնան, միանգամայն լաւ ճանչնան Թուրքիոյ հայոց բարքերն ու սովորութիւնները։ Այդ երիտասարդք իբր թարգման Կարին պիտի երթան՝ Պանդէլէյմոնեան վարդապետաց հետ անդ ռուս էջմիածին մը պատրաստելու։»

Երէկ, Քրիստոստուր էֆէնտի Ղազարոսեան Ղալաթիոյ Թաղային Նորաշէն վարժարանին մէջ սկսաւ իւր կիրակնօրեայ դասաւանդութիւնները գաւառացի պանդուխտներու։ Թաղային դպրոցին կառուցման պատճառաւ 7-8 ամիսներէ հետէ դադրած էին այս դասաւանդութիւնք։ Քրիստոստուր էֆէնտի Ղազարոսեան եւ իւր մի քանի պաշտօնակիցք, գովելի եւ օրինակելի անձնուիրութեամբ մը, կը փորձեն մեր գաւառացի պանդուխտ եւ տգէտ եղբարց ձրիապէս ուսուցանել ազգային լեզու, պատմութիւն, կրօնագիտութիւն, հաշիւ, գիր, եւն։

«ԱՐԵՒԵԼՔ» Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՏՐ. Գ. Ս. ՏՕՊՐԱՃԵԱՆ. — Ձեր յօդուածը կը հրատարակենք վաղուան թիւէն սկսեալ։

Բ. ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ ԷՖ. — Ձեր կիրակնօրեայ դասախօսութեանց Ազդն շաբաթ օրը լրագրոյս մամուլը դրուելէն վերջը ստացանք, հետեւաբար հրատարակութիւնն անհնար եղաւ։

ԳԻՒՂԱՑԻ ՄԸՆ (ի Բումէլի Հիսար). — Ձեր նամակը չի հրատարակուիր, անստորագիր լինելուն պատճառաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պուլկարիոյ օսմանեան արտաւոր պատուիրակ Րիզա պէյ շաբաթ օր հեռագիր մ'ուղղելով առ Բ. Դուռն կը ծանուցանէր թէ բանակցութիւնք սկսած են եւ թէ Պուլկարք հակամէտ են համաձայնելու։

Նոյն օրը մայրաքաղաքիս դեսպանատանց միոյն ուղղեալ հեռագիր մը եւս յոյս կը յայտնէր թէ Խնամակալութիւնն եւ զանազան կուսակցութեանց պետերն համաձայնութեան ճամբուն մէջ մտնելով Օսմանեան պատուիրակին հետ պիտի միաբանին խնդրոյն կարգադրութեան համար։

Րիզա պէյ երէկ նոր հեռագիր մը ուղղելով առ Բ. Դուռն կ'ըսէր թէ բանակցութիւնք ամենայն կանոնաւորութեամբ յառաջ կը տարուին խնդիրն համաձայնութեամբ կարգադրելու համար։

Այս առթիւ Թ...է կ'ըսէ թէ Պուլկարաց ճշմարիտ շահը կը պահանջէ խնդիրը կարգադրել իրենց դերիշխան պետութեան խաղաղասէր նպատակաւ ցոյց տուած հաշտարար ուղղութեամբ։

— —

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆՆ

Ֆրանսական դեսպան Մոնդեպելլօ կոմս յառաջիկայ կամ յաջորդ շաբթուն մայրաքաղաքս կ'սպասուի Փարիզէն ուր կը գտնուի իւր տիկնոջ հետ։ Մոնդեպելլօ կոմսուհին չպիտի ընկերանայ իւր ամուսնոյն եւ ժամանակ մը Փարիզ պիտի մնայ։ Յայտնի է թէ դեսպանուհին Կ. Պոլսէն Ֆրանսա ուղեւորած միջոցին Վիեննայի մէջ ծանրապէս հիւանդացած էր։ Վեհ. Սուլթանն այն ժամանակ հեռագիր մ'ուղղելով Վիեննայի օսմ. դեսպանին կոմսուհւոյն առողջական վիճակին վրայօք տեղեկութիւն հարցուցած էր։ Յետոյ, երբ դեսպանուհին ապաքինելով, Փարիզ գնաց, Ն. Վեհափառութիւն հեռագրաւ խնդակցութիւն յայտնած էր առ Մոնդեպելլօ կոմսն որ ի պատասխանի, հեռագիր մը ուղղելով ի Կայս. պալատ, ջերմ շնորհակալիք յայտնած է Ն. Վեհափառութեան այս ազնիւ հոգածութեան համար։

— —

ՇՓՈԹՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

(Մասնաւոր հեռագիր Լ. Հէրըլտի)

ՍՈՖԻԱ, 4 մարտ (Ն. Տ). — Աւասիկ քանի մը լրացուցիչ տեղեկութիւններ Ռուսճուգի զինուորական ապստամբութեան վրայ։ Օբլօչէնիէ կամ սահմանապահ զօրաց գունդն յառաջ մղուեցաւ մի միայն յիսնապետներու եւ տասնապետներու առաջնորդութեամբ, առանց սպայ մ'ունենալու իւր մէջ։ Օբլօչէնիէներէն տասն հոգի սպաննուեցան եւ յիսուն հոգի վիրաւորուեցան։ Տակաւին ճշդիւ յայտնի չէ կանոնաւոր զօրաց ունեցած կորուստը. ռահվիրայք եւս բազում կորուստ ունեցած լինելու են։ Վերջերս Ռումանիայէն եկող սպայից ոմանք բանտարկուեցան. ասոնց մէջ կը գտնուի նախկին հազարապետ Բանով, որ Պ. Քարավելօֆի մտերիմ բարեկամն է։ Ուրիշ շատ մը սպայք Ռումանիա փախչիլ փորձելով խեղդուեցան Դանուբ գետին մէջ. ամենքն ալ Պուքրէշէն եկած էին ապստամբութեան մասնակցելու համար։ Օբլօչէնիէ զօրքերն սքանչելի վարմունք մ'ունեցան։ Դժբաղդաբար ծանր վնասներ կրեցին, վասն զի բոլոր մեռեալք եւ վիրաւորք ընտանեաց տէր են։ Սակայն այն եղանակն որով այդ զօրքեր զէնք առին հայրենիքը պաշտպանելու համար ընդդէմ անոնց որք այս դաւը նիւթած էին, քաղաքական յոյժ մեծ նշանակութիւն ունի։

⁂

Սոֆիայէն եւ Պուքրէշէն Բ. Դրան ուղղեալ հեռագիրք կը յայտնեն թէ Խնամակալութիւնն իւր պաշտօնին արժանավայել ընթացք մ'ունեցեր է վերջին ապստամբական շարժման միջոցին. Ռումանական կառավարութիւնն ամեն ջանք ի գործ դրեր է պուլկար սպայից Դանուբէ անցքն արգիլելու համար։ Պուլկարիոյ օսմ. կայս. պատուիրակ Րիզա պէյ եւս իւր առ Բ. Դուռն ուղղեալ հեռագրաց մէջ գովեստիւք կը խօսի Խնամակալաց արթնութեան, գործունէութեան եւ հաստատամտութեան վրայ։ Ձերբակալեալ Զանքոֆն է Պ. Դրական Զանքոֆի որդին։

*

Մ...ի իւր մասնաւոր տեղեկութեանց յենլով կ'ըսէ թէ Սիլիստրէի ապստամբական շարժումն ո՛չ միայն չէ արգիլուած, այլ եւ ուրիշ շատ մը կարեւոր կեդրոններ եւս տարածուած է։ Դրնովայի մէջ, Խնամակալութեան հաւատարիմ զինուորք փողոցներուն մէջ ճակատ առ ճակատ կը կռուին եղեր ապստամբաց հետ եւ ժողովուրդը կը մասնակցի այս կռուոյ։ ՅԱրեւ. Ռումելի, Հռոտոբի լեռներն ապաստանող զինուորք խումբեր կազմեր են եւ Փիլիպէի վրայ կը քալեն։ Իրաց կացութիւնն անստոյգ կ'երեւի, մանաւանդ թէ, միշտ ըստ տեղեկութեանց Մ...ի, Պ. Քարավելօֆ բազմաթիւ կուսակիցներ ունի բանակին սպայից մէջ եւ Խնամակալութեան կուսակցութենէն բաժնուողներուն թիւը բազմանալու վրայ է։

⁂

ՓԻԼԻՊԷ, 1 մարտ. — Քանի մ'օրէ հետէ մեծաքանակ հրացանք կը հանեն քաղաքս եւ զինուորական մթերանոցաց մէջ կը պահուին։ Ձեռք առնուած այս միջոցը կը վերագրուի 1. գիւղացւոց կողմէ ապստամբութիւն մը ծագելու երկիւղին, վասն զի անընդհատ եւ մանրախոյզ քննութիւնք կը կատարուին ի գիւղօրէս, զինուց դրաւման համար. 2. սա իրողութեան՝ թէ Խնամակալութիւնը մտադիր է շարժուն վիճակի մէջ դնել բանակն եւ միեւնոյն ժամանակ ի զէն կոչել 18 էն 40 տարու եղող անձինքը։ Քաղաքապետութիւնն ու ոստիկանութիւնն հրաման տուած են 40 տարիքն անցած մարդոց միայն անցագիր տալ։ Այս առաւօտ լուր տարածուեցաւ թէ զինեալ գունդեր տեսնուած են Թումրուզի շրջակայքն, ի Հռոտոբ, որք սահմանագլխէն կուգային եւ Խնամակալութեան դէմ թշնամական նպատակներ ունէին։ Առաջին անգամ այս լուրն առաւ անգլ. հիւպատոսն որ Սելանիկի հիւպատոսէն ըստացած էր զայն, բայց յետոյ սուտ ելաւ։

⁂

Մայրաքաղաքս գտնուող պուլկար պատուիրակք ծանուցած են Բ. Դրան թէ Սիլիստրէի եւ Ռուսճուքի մէջ խաղաղութիւնը վերահաստատուեր է։

«Մեր պաշտօնական տեղեկութեանց նայելով, կ'ըսէ Թ...է, Հավասի այն հեռագիրը թէ Դրնովայի մէջ եւս շփոթութիւնք ծագած են, անհիմն է։ Հավասի Սոֆիայէ ստացած հեռագիրը միայն ճիշդ է, իսկ Պուլկարիոյ միւս քաղաքներէ ստացած հեռագրերը վաւերական չեն։

«Երէկ, կը յարէ նոյն թերթը, մայրաքաղաքիս դեսպանատանց ոմանց ուղղեալ հեռագիրք եւս բոլորովին կը հերքէին Դրնովայի մէջ շփոթութիւն ծագած լինելու լուրն եւ կը յարէին թէ Պուլկարիոյ միւս քաղաքաց մէջ խաղաղութիւնը վերահաստատուեր է»։

— —

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Առեւտրական Լրագիրներէն քաղուած)

Առեւտրական Սենեկի անդամակցութենէն ըստ օրինի հրաժարելոց յաջորդներն ընտրելու պաշտօն ունեցող ընտրողական ժողովն փետր. 16/28ի երկուշաբթի օրն ի նիստ գումարեցաւ Առեւտրական եւ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ, ընդ նախագահութեամբ Վսեմ. Զիհնի փաշայի։ Գաղտնի քուէարկութիւն կատարելով ընտրուեցան՝ Ժ. Քազանովա, Ահմէտ Իզզէթ, Վայիզզադէ Սուհուլլահ էֆէնտիք եւ Պ. Պ. Ա. տ'Անտրէա, Ք. Հաճօբուլօ, Ս. Մարիանօ, Տ. Բէգլըրիտէս, Ժ. Ստավրօ եւ Ի. Ուինդալ։

—Երկու տարի առաջ Սպարապետի Դրան եւ աւստրիական Լոյտի ընկերութեան միջեւ կնքեալ պայմանագիրն, որոյ համեմատ շաբաթը մի անգամ շոգենաւային կանոնաւոր երթեւեկութիւն մը հաստատուած էր Ճիտտէի եւ Կ. Պոլսոյ միջեւ, լրացած լինելով, կայս. կառավարութիւնն այդ երթեւեկութեան գործն յանձնեց շոգենաւային Մախսուսէի վարչութեան։ Այս վերջինն 100 էն 55 զեղչ մ'ընդուներ եւ հաւաներ է զօրաց փոխադրութիւնը կատարել մարդ գլուխ 1 1/4 ոսկի անցագին ստանալով փոխանակ 2 1/4 ոսկւոյ որ կը վճարուէր Լոյտի ընկերութեան։

—Իզմիրէն առնուած լուրեր կը ծանուցանեն թէ դրամատերաց զօրաւոր խումբ մը կազմուեր է այդ քաղաքին մէջ, ափիոնի վրայ գործ ընելու համար։

—Ֆրանսայի մաքսային վարչութեան կողմէ հրատարակեալ վիճակագրի մը նայելով, 1885-86 տարւոյն Թուրքիայէն Ֆրանսա ղրկուած մետաքսի քանակութիւնն է 391,975 քիլօկրամ։

—Կայս. կառավարութիւնն ըմբռնելով թէ Թիֆթիկ արտադրող այծերէ առնուած տրոց զեղչման ի նպաստ յառաջ բերուած պատճառք իրաւացի են, խնդիրը Ելմտական Նախարարութեան ուսումնասիրութեան յանձնած է ստիպողաբար եւ ի մօտոյ որոշման մը կ'սպասուի։

—Յայտնի է թէ շուրջ երկու տարիէ հետէ ծխախոտի վաճառականք ձեռնարկներ [illegible] վարչութեան քով, որպէս զի Րէժիի հաստատման թուականին ձեռքերնին գտնուած եւ յիշեալ ընկերութեան յանձնուած ծխախոտներու Մ...ի տրոց գումարն իրենց դարձուի։ Թողեալ Հասութից վարչութիւնը շարունակ, զանազան պատրուակներով յետաձգած է այդ տրոց վճարումն. այժմ եւս կ'իմանանք թէ, թէպէտ Բ. Դուռը՝ Պետական Խորհրդոյ մէկ որոշման վրայ՝ բացորոշ կերպիւ հրամայած էր այդ գումարի վճարումն, այսու հանդերձ վաճառականք դրամ ստացած չեն բնաւ։ Պարտուց վարչութիւնը, պատրուակելով թէ այդ տուրքն ուրիշ գործածութեան յատկացուած է, կ'առաջարկէ Թասֆիյէի արժեթղթով ընել այդ վճարումն եւ կամ պայմանագիր մը կնքել որոց համաձայն այդ պարտքն հատուցանէ վեց տարուան մէջ, մասնակի վճարումներով։ Մ...ի անուամբ գանձուած գումարը պարզապէս աւանդ մ'է Պարտուց վարչութեան յանձնուած որ արդէն յայտարարած է միշտ թէ պատրաստ է վճարելու եթէ կայս. կառավարութիւնն հրամայէ իրեն։ Արդ, աւանդը նուիրական եւ անվճառելի բան մ'է եւ ըստ օրինի ներելի չէ ոչ մէկ գործածութեան յատկացնել զայն։ Գալով Թասֆիյէով վճարման առաջարկին, այդ արժէթուղթք հաստատուած էին տէրութեան գանձուն մինչեւ 1299 տարւոյ վերջ ունեցած պարտքերը վճարելու համար. արդ, թողլով որ Մ...ի պարտքը գոյացած է այդ թուականէն յետոյ, պէտք է նկատել թէ խնդիրը տէրութեան գանձուն մէկ պարտքին վրայ չէ, այլ Մալիէէն բոլորովին անջատ վարչութեան մը տրուած աւանդին վրայ, գումար մը որ կ'ենթադրուի թէ սնտուկին մէջ պատրաստ է եւ երբեք իբր պարտք չնկատուիր։ Ամեն պարագայի մէջ, ըստ որում այդ արժէթուղթք հրապարակի վրայ պիտի գնուին, Պանքայի պատկանող գործողութիւն մը կը լինի այն որ կարծեմք Թողեալ Հասութից վարչութեան գործելու սահմանէն դուրս է։

—Ըստ տեղեկութեանց Հէրըլտ լրագրոյն, Իզմիրի Թաղապետական շրջանակաց մին, իւր հասոյթներն աւելցնելու նպատակաւ, սպառելի ապրանքները մասնաւոր տուրքի մ'ենթարկելու ձախորդ գաղափարն ունեցեր եւ իւր այն որոշումը ձեռնհաս իշխանութեան հաստատման ենթարկեր է։

—Թօգալթի մէջ Առեւտրական Սենեակ մը հաստատուեր է։

—Պրուսայէն կը գրեն մեզ թէ այն յանձնաժողովն որ պաշտօն ունի գաւառէն դուրս երկիրներ ղրկուած շերամի հունտերը քննել, կազմուած է այնպիսի անդամներէ որք շահ ունենալով գործոյն մէջ, ամեն հնարք ի գործ կը դնեն որպէս զի իրենց մտերմաց չկրցած ձեռքերնին գտնուած հունտերը վաճառել, ի մեծ վնաս վաճառականութեան եւ հանրային գանձուն։

— —

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍՆ

Մայրաքաղաքիս ամերիկեան ընդհ. հիւպատոս Պ. Հէբ, որ երկար ժամանակէ ի վեր անկողնոյ կը ծառայէր, նախընթաց գիշեր մեռաւ։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը։

Ելմտական Նախարար Վսեմ. Զիհնի փաշայի նախագահութեամբ եւ կայսերական անձնական Գանձուն Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշայի ու Մաքսային վերատեսուչ Էտիպ էֆէնտիի անդամակցութեամբ յանձնաժողով մը նիստ ըրաւ երէկ Ելմտական պաշտօնատան մէջ։

—Սերպիական դեսպան Պ. Նովաքովիչ յանուն իւր կառավարութեան հաւանութիւն յայտներ է երկաթուղեաց գծերու միացման առթիւ կայս. կառավարութեան եւ Սերպիոյ միջեւ կնքեալ պայմանագրոյն որ մէկ քանի օրէն պիտի ստորագրուի։

Պ. Նովաքովիչ նոյնպէս իւր կառավարութենէն արտօնութիւն ստացեր է բանակցիլ Բ. Դրան հետ, առեւտրական դաշնագրոյ մը կնքման համար։

—Իտալական դեսպան Պառօն Կալվանիա շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց նախարարին ու խորհրդական Տատեան էֆէնտիի հետ։

—Սպարտայի Ֆէրիդ Ֆէյզուլլահ փաշա, որ ժամանակէ մ'ի վեր հիւանդ էր, մեռաւ։

—Երէկի Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ պաշտօնական ազդ մը կը ծանուցանէ թէ, նկատելով որ այս պահուս օտար պետութիւնք ոմանք արգիլած են ձիերու արտածութիւնն, որով հարկ պիտի լինի օսմանեան զօրաբանակաց գործածութեան յատուկ ձիերն օսմանեան երկիրներէ հայթայթել, Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ ձիերու արտածման դէմ եղած արգելքն, սոյն ազդի թուականէն սկսեալ, վեց ամիս եւս երկարած է։

Սոյն որոշում հաղորդուած է բոլոր գաւառաց ինչպէս նաեւ Արտաքին գործոց նախարարութեան։

—Տրոց վարչութեան պաշտօնեայներէն Սիւլէյման էֆէնտի Ադրիանուպոլիս պիտի երթայ տեղւոյն տրոց հաւաքման վերաբերեալ գործողութիւնները քննելու համար։

—Ոստիկանութեան վերատեսչութեան որոշմամբ ոստիկանաց նոր խումբեր պիտի կազմուին մայրաքաղաքիս շրջակայ չորս գաւառակաց այն մասերուն մէջ ուր ոստիկանք չեն գտնուիր։

—[illegible] յանձնաժողով մը կազմուեր է նախագահութեամբ Նահանգին կուսակալ Ապէտին փաշայի։

—Զինուորական նախապատրաստական վարժարանի երկու ուսուցիչք՝ Սալիհ Սապրի էֆէնտի եւ Ահմէտ էֆ. ի մօտոյ Պետրպուրկ պիտի ղրկուին ռուսերէն լեզուն ուսանելու համար։

—Եէմէնէն Թուրք լրագրի մ'ուղղեալ նամակ մը կ'ըսէ թէ, հակառակ Րէժիի բոլոր ջանքերուն որով կ'ուզէ իւր ծխախոտը ներմուծել յիշեալ գաւառին ամեն կողմ, Եէմէնի մէջ ըստ առաջնոյն ազատօրէն կը վաճառուի ծխախոտը։

—Նիկոմիդիայէն կը գրեն մեզ.

«Վերջին շաբաթներս ուր տեղացի լինելն անյայտ մի հայ երիտասարդ իսլամական կրօնքն ընդունեց. նմանապէս Պաթաքճի Պօխօր անուն հրեայի մը 17 ամեայ աղջիկն իսլամական կրօնքը ընդունեց եւ անունը Ֆաթմէ դրուեցաւ։

«Ամսոյ մը չափ առաջ քաղաքէս 2 1/2 ժամ հեռաւորութիւն ունեցող արքունական գործարանի աշխատաւորներէն մին կը հիւանդանայ. հիւանդին ընտանեաց լուր կը ղրկուի, որուն 18 ամեայ տղան յիշեալ գործարանը երթալու համար ճամբայ կ'ելնէ. այլ տղան գիւղ չվերադառնար, կ'սկսին փնտռել զայն, բայց ի զուր։ Քանի մ'օր առաջ քաղաքէս կէս ժամու չափ հեռաւորութիւն ունեցող Քիլէզ Քէօբրիւսի վրայէն անցնող ճանապարհորդ մը կը տեսնէ որ ջուրին մէջ մարդու մը դիակ կայ. անմիջապէս քաղաքիս կառավարութեան իմաց տրուելով թաղապետական [illegible] բժիշկ Գրիգոր էֆէնտի Ճէրրահեան պէտք եղած անձանց հետ քննութեան կ'երթայ. կը կարծուի թէ կորսուեալ տղուն մարմինը լինելու է գտնուածը։

—Այտընի երկաթուղւոյ գծին վրայ արկած մը պատահեր է անցեալ շաբթու. կառախումբը թիւնէլի մը ներքեւ մտնելու պահուն մեքենավարի օգնականը ոտքի վրայ կեցած լինելով, կամարին զարնուեր եւ կառքէն դուրս, ճամբուն վրայ նետուելով չարաչար մահուամբ մեռեր է։

—Փիլիպէէն կը գրեն թէ Պ. Մ. Ա. յոյն վաճառականն որ աղջկան մը պատիւը բռնաբարած եւ Սրկրիչ անուն երիտասարդի մը անձնասպանութեան պատճառ եղած էր իւր անհաճ վարմունքով, դատ պիտի բանայ Նէզէ...ի դէմ որ մանրամասնաբար պատմած էր յիշեալ անձին անազնիւ ընթացքը։

—Այտընի պաշտօնական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ բաւական ժամանակէ ի վեր նահանգին մէջ անձրեւ տեղացած չլինելով եւ պէտքն օր աւուր զգալի լինելով, Վսեմ. կուսակալն որոշեր է հանդիսաւոր աղօթքներ կատարել տալ անձրեւի համար։ Սոյն աղօթից ներկայ պիտի գտնուին, Ն. Վսեմութիւնն, իւլէմայք եւ կառավարական բոլոր պաշտօնատարք։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ԱՊՍՏԱՄԲԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Սոֆիա, 5 մարտ

Ռուսճուգի մէջ կալանեալ զինուորական ատեանը մահուան դատապարտեց հինգ զինուորականներ. հիւպատոսք խնդրեցին յետաձգել մահուան պատժոյն գործադրութիւնն, սպասելու համար Սոֆիայէ գալիք պատասխանին ուր դիմած են մահապարտք ներում ստանալու համար։

Բեդրօպուրկ, 5 մարտ

Պաշտօնական Օրագիրը կ'ըսէ թէ Սիլիստրէի ապստամբութիւնը նոր ապացոյց է թէ ի՛նչպիսի անկանոն կացութեան մէջ կը գտնուի Պուլկարիա. սակայն Ռուսիա կը յուսայ միշտ թէ Պուլկարիա, առիթէն օգտուելով, վերստին պիտի ձեռք բերէ վիճակ մը որ ապահովէ պուլկար ժողովրդին օրինաւոր նպատակները. Ռուսիա պիտի շարունակէ իւր արդի ընթացքն, որ բացատրուած է նախորդ պաշտօնական զեկուցումներով։

Ռուսճուգ, 5 մարտ

Սիլիստրէի ապստամբութեան բոլոր հեղինակք, զորս մահուան դատապարտած էր զինուորական ատեանն, հրացանի բռնուեցան այս առաւօտ. Պատժոյ թեթեւացում շնորհուեցաւ միայն ռուսահպատակ Պալման հարիւրապետին եւ Ելեֆ անուն անձի մը։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ ՔԱՋԱՌՈՂՋ

Պերլին, 5 մարտ

Հակառակ պտըտած զրոյցներուն, Վիլհէլմ կայսրը միշտ քաջառողջ է։

Պերլին, 5 մարտ

Վիլհէլմ կայսրը միջօրէին յետոյ կառքով պտոյտ մ'ըրաւ։

ԱՂԵՏԱԼԻ ԱՐԿԱԾ Ի ՊԵԼՃԻԱ

Պրուսէլ, 5 մարտ

Քարէնեռնի ածխահանքերուն մէջ պայթում մը տեղի ունենալով, 140 հանքահաններ փլատակաց ներքեւ թաղուած եւ հաւանաբար մեռած են։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Աթէնք, 5 մարտ

Նախարարութեան ընտրելի Պ. Ավկէրինօ Երեսփոխանաց Ժողովոյ նախագահ ընտրուեցաւ ստուար մեծամասնութեամբ։

ՀՆՏԱԽՏՆ ՅԻՏԱԼԻԱ

Հռոմ, 6 մարտ

Վերջին 48 ժամուց մէջ ի Գադանէա 13 հոգի հնտախտէ բռնուեցան եւ 11 հոգի մեռան։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՕՐՍԱ

[illegible]

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Պ.)		14 38
Պօրսային գոցուելէն վերջը		14 38
Բերայի մէջ		— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	Սէրի Գ. կ.	14 19
Բարձրագոյն գին	»	14 20
Նուազագոյն »	»	14 19
Կէս օրին	»	14 20

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ		40 27
Այս առաւօտ	(Գ. կ.)	38 24
Կէս օր	» »	38 24
Փոխառութիւն 1858) » 1862)	Ա. Սէրի	21 20
» 1860) » 1863) » 1872)	Բ »	13 25
» 1865) » 1869) » 1873)	Օ » Օ.	14 19

ԻՆԻՖԻԷ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	78 30
Այս առտու բացուեցաւ Գ. կ.	78 20
Կէս օրին	78 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՕՐՍԱ

Լոնտոն, 5 Մարտ, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսօլիտէ		100 13/16
Օսմ. »	Սէրի Դ. բացուեցաւ	13 3/8
» »	» գոցուեցաւ	13 5/16
» »	» Ա.	21
» »	» Բ.	13 3/8
» »	» Գ.	13 1/4
Օթօման 1871		69 1/4
Փոխառութիւն 1877		80 1/2
Պանք Օթօման		9 5/8
Ռուսական փոխառ. 1873		91 3/4
Եգիպտական միացեալ (Ինիֆիէ)		70 1/2
» առանձն. (Բրիվիլէժիէ)		94 3/8
Տայրա Սանիէ		67 1/2
Տօմանիալ (փոխառ. Րօչիլտ)		91 1/2
Հունգարական պարտաթուղթ 4 %		— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		— —

Վիեննա, 5 Մարտ, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	128 70
Օսմանեան երկաթուղի	15 50

Բարիզ, 5 Մարտ, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Րանթ 4 1/2 %		108 55
» » 3 %		79 87 1/2
Օսմանեան քոնսօլիտէ	Սէրի Դ. բացուեցաւ	13 52 1/2
» »	» գոցուեցաւ	13 55
» »	» Բ.	— —
» »	» Գ.	13 55
Օսմանեան երկաթուղի		31 25
» Րէժիի բաժնեթուղթք		— —
Պանք Օթօման		486 25
Գրէտի Լիոնէ		542 50
» Ֆօնսիէ		1355
Բաժնետոմս Լիոնի		1235
Սուէզի ջրանցք		1972 50
Ռուսական 5 % 1877 ի		98 3/4
Իտալական Րանթ		95 72 1/2
Եգիպտական միացեալ		360
Սպանիական (արտաքին)		64
Բրիօրիթէ Թիւրք		346 25
5 % Հելլենական		300
Չէք Լոնտրայի վրայ		25 39

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՕՐՍ

Բարիզ, 5 Մարտ, ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Րանթ 4 1/2 %	— —
Օսմանեան քոնսօլիտէ	— —
Եգիպտական	360

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԵՐԱՅԻ

ԹԷՐԷԶ ՌԱՔԷՆ

Թատերախաղ Էմիլ Զոլայի

Բերայի Նոր Թատրոնը քանի մ՚օր առաջ ներկայացուց Թէրէզ Ռաքէն՝ Էմիլ Զոլայի թատերախաղը ։ Մեծահանճար հեղինակի տրամն աւելի խուռն բազմութեան արժանի էր · բայց եօթնեկին մէջ պարահանդիսից յաճախութիւնն մասամբ կ՚արդարացնէ այդ կորովի գործոյն եղած թերի ընդունելութիւնը ։ Էմիլ Զոլայի խաղին նիւթը շատ ընդարձակ չէ ։ Տխուր մանկութիւն մ՚անցուցած աղջիկ մը — Թէրէզ, պարզամիտ երիտասարդի մը — Քամիլի հետ կ՚ամուսնանայ, ամէն տեսակ խնամք և գորով գտնելով Տիկին Ռաքէնէ՝ իւր զոքանչէն ։ Երիտասարդին մէկ բարեկամը Լօրան որ ոչ միայն ազատ մուտք ունի այդ ընտանեաց մէջ այլ նաեւ ջերմ հիւրընկալութիւն մը կը գտնէ, նենգաւոր կնոջ տռփալով՝ երկուքն ի միասին կը դաւեն թշուառ երիտասարդին դէմ և կը յաջողին Սէն գետոյն մէջ խեղդել զայն կրօսական պտոյտի մը միջոցին ։ Այնչափ հեռի է իրենցմէ ամէն կասկած որ նոյն որդեկորոյս զոքանչն իսկ՝ տարի մը վերջը՝ կը յորդորէ զանոնք ամուսնանալու ։ Բայց խղճի խայթը կը զարթնու երկու ապիրատ սրտերու մէջ՝ ու կ՚սկսին զիրար ամբաստանել ոճիրն իրարու վրայ նետելով ։ Ոչ քուն կայ գիշերը ոչ խաղաղութիւն. վերջապէս իրենց զոհ բրած երիտասարդին ամէն յիշատակը բնաջինջ ընելու համար, գիշեր մ՚իրենց տագնապին միջոցը անոր պատկերը փշրելով դարձեալ զիրար մեղադրելու ատեն անոնց աղաղակներէն արթննալով Տիկին Ռաքէն կը վազէ՝ և լսելով անոնց խօսքերն ու տեսնելով որդւոյն պատկերը փշրած կը հասկնայ զարհուրելի ճշմարտութիւնը, և անհնարին յուզմունքէն հազիւ «մարդասպա՛նք» աղաղակն արձակել կարենալով կ՚իյնայ հեղձամղձուկ · խեղճն անդամալոյծ եղած է ։ Տան մէջ սակայն արտաքին փոփոխութիւն մը չկայ · Նոյն հիւրերը՝ նոյն բարեկամք կը յաճախեն ։ Այնու հանդերձ ոճրապարտ ամոլք, վախնալով որ Տիկին Ռաքէն առողջանալով չմատնէ զիրենք՝ զայն ևս սպաննել կը փորձեն ։ Տ. Ռաքէն նոր յուզմունք մը վայրկենական առողջութիւն մը գտնելով. «Ոչ, անօրէնք, կ՚ըսէ, զձեզ ոչ մէկուն պիտի մատնեմ բացի ձեր խղճէն.» Թէրէզ կը տեսնէ թէ ինչ անել ճամբու մէջ ինկած է, և ներումն ալ չյուսալով՝ թոյն կը խմէ · իւր մեղսակիցն ալ կը հետեւի օրինակին ։

Այսպիսի նիւթ մը թերեւս Տէննըրիի պէս թատերական արուեստագիտի մը ձեռքէն ելնելով աւելի կենդանի հանգոյց մը ներկայացնէր, գուցէ իրարու յաջորդող տեսարանք աւելի արուեստով միմեանց զօդէին ։ Բայց Զոլային գործոյն մէջ մատենագրի մը հանճարը կը փայլի · գործոյն վրայ աւելծին թամբը կը տեսնուի և ունի յինքեան այն չգիտեմ որպիսի ոգի զոր աշխատութեամբ ստանալ հնար չէ ։ Բնապաշտ այս մեծ վարպետը այս խաղուն մէջ դեռ ծայրայեղութեան անցած չէ, թէպէտ մէկ երկու տեղ հանդիսատեսից շրթներէն զարմանքի կամ պշութեան ճիչեր հանել տուաւ ։ Սակայն տրամին ազդած սոսկումն և արհաւիրքը այնչափ տօլման կ՚ամին հեղչնաէ, խղճի խայթի տագնապներն այնչափ ահաւոր նկարագրութեամբ կ՚ազդեն յանկուցիչս և բարոյական դասն այնչափ մեծ է՝ որ Եւրոպիոյ այս մեծանուն հեղինակին ցուցած համարձակութիւնը լիովին կ՚արդարանայ ։ Ներկայացումը քաջ դերասաններու յանձնուած ըլլալով բոլոր ամենայնի գոհացուցիչ եղաւ. բայց պատիւ ում անկ է ։ Պ. Լասալ որ Լօրանի կարեւորագոյն դերն ունէր՝ փայլուն կերպով ներկայացուց իւր դերը ։

25ՐԴ ԹԻԿՆԱԹՈՒ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՅՈՑ [14]

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Գ.—ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

Երբ բուռն, մինչեւ կիրք, մինչեւ մոլութիւն հասած անարժան բաղձանքները (խղճմտանքի դէմ երկար մաքառելէ և նոցա արդար ձայնը լռեցնելէ յետոյ) ներքուստ հզօրապէս կը մղեն զմարդ բաւարարութիւն տալ իւրեանց, այդ ժամանակ մարդուս կատարած գործը անկարելի է որ բարոյական պարտուէ ենթակայ չըլլի, զի բաղձանքները կատարուելէ և կիրքերը իջնելէ յետոյ խղճմտանքը (խղճի միտքը) պիտի բարձրացնէ իւր յանդիմանող ձայնը և պիտի դատապարտէ Եսն, որ այդ չար, այդ ամօթալի գործը գործեց ։ Խղճմտանքի իրաւախոհ և արդարադատ ձայնը հետզհետէ մինչ այն աստիճան պիտի զօրանայ, որ ներքին մարդը (Եսը) վերջապէս պիտի ընկճուի, խոնարհի նորա առաջ և մեղա՛յ գոչէ, այն է՝ մարդս պիտի զղջայ իւր խղճմտանքի ձայնին չլսելուն համար և պիտի ձգտի ուղղել իւր նիւթած չարիքը (եթէ ուղղելի է) կամ քաւել զայն (եթէ անուղղելի է չարիքը) ։ Բարոյական պարտուէ ազատ կամ խղճամիտ գործերն են միայն, որոնք բարոյական արժէք ունին ։ Այն անձը, որը տակաւին չէ հասած բարոյական կատարելութեան այն աստիճանին, որ իւր բոլոր գործերն միշտ և ամէն դէպքի մէջ ևս բարոյական պարտուէ զերծ լինին, այն անձը, կ՚ասեմ, դեռ եւս ներքին ազատութիւն չունի, նա իւր այս կամ այն բաղձանաց ստրուկն է տակաւին ։

Որչափ և հզօր կենդրոնացեալ լինի մի բնաւորութիւն (և այդ թող Բոնափարթէինը լինի) այնու ամենայնիւ [illegible] չէ նա բառին բուն նշանակութեամբ, քանի որ դորա գործերը բարոյական պարտուէ ազատ չեն ։ Անշուշտ Նափոլէոն կ՚ապաշաւէր և կ՚ապաշխարհէր իւր գործած սոսկալի (անդառնալի, անուղղելի) եղեռնագործութեանց ու նախճիրներուն համար, սուրբ Հեղինէ կղզում, անտանելի-դառն գերութեան շղթաներուն մէջ . . . . .

Դիդրո կ՚ասէ · «Մոլութիւնները (տիրամոլութիւն, փառամոլութիւն ևն) քաղաքակրթութեան հզօրագոյն խթաններն են» ։ Այո՛, Դիդրոյի խօսքի ճշմարտութիւնները չհերքելով հանդերձ պիտի ասենք, որ բացէ ի բաց մերժելու ենք ամենայն բարիք, որոնք մոլութեանց են արդասիք ։ Պէտք չեն մեզ պալատ, տաճար . . . որք որբոց և այրեաց արտասուքներով են շաղախուած ։ Ո՛չ եթէ միայն բարի «նպատակըն», այլ և յաջողութեամբ պսակուած ամենագովելի գործն անգամ չէ կարող արդարացնել չար և աններելի «միջոցները» ։ Թէև գուցէ երբէք չպիտի դադարին մոլութիւնները քաղաքակրթութեան համար զօրաւոր խթաններ լինելէ, թէև դեռ ևս հարկ է գալ գայթակղութեան, սակայն վա՛յ մարդոյն այնմիկ, «յոյր ձեռն գայցէ գայթակղութիւն» ։

Ծայրայեղ փառասէր (փառամոլ) բնաւորութիւնը նոյնպէս մոլութիւն է, ինչպէս զորօրինակ, արբեցութիւնը. միայն տարբերութիւնն այն է, որ վերջինն անասնական բաղձանքէ ծնունդ առնլով աւելի ստոր, իսկ առաջինը՝ որպէս ծնունդ հոգեկան բաղձանաց՝ աւելի ազնիւ է իբրեւ թէ ։

Ասա այսմ ճշմարիտ բնաւորութիւնը միմիայն [illegible] բնաւորութիւնն է ։

Մանուկը (մինչեւ 7-8 տարեկան հասակը) ի սկզբան ոչ եթէ միայն ներքին ազատութիւն՝ այլ և խիղճ չունի, նորա միակ ունեցածը բնական իրաւունք, հատուցումն և քստմնումն է ։ Ինչպէս որ անփորձ մանկան գործերն ի սկզբան լոկ անկապ գործողութիւններ, մտածմունքը սոսկ անկապ մտաւոր շարքեր, խօսակցութիւնն անկապ (յաճախ անմիտ անտրամաբան) նախադասութիւններ են, այսպէս և նորա բարւոյ և չարի մասին զգացմունքը թեթեւ և վայրկենական երեւոյթներ են ։

Երբ, երկու հասակակից և հաւասար ուժով մանուկներ իւրեանց գեղի մօտ անտառի մէջ խաղալու ժամանակ ծառէն ընկոյզ մի վայր ընկնի, եւ երկու մանուկներէ իւրաքանչիւրն ջանայ ինքն սեպհականել զայն, անշուշտ երկու կամքեր իրար պիտի բաղխին, այն է վէճ, եւ ապա կռիւ պիտի յառաջանայ ։ Ընկոյզը բնութեանն է, ոչ ոքի կը պատկանի առանձնապէս, բայց երկուսին եւս կը պատկանի ընդհանրապէս ։ Այս է բնական իրաւունքը, զոր մանուկները բնազդաբար կը ճանաչեն ։ Կռիւը անպարտելի լինելով պիտի վերջանայ այնու, որ մանուկները պիտի համաձայնին կիսել ընկոյզը ։ Այսպիսի դէպքերը յաճախ կրկնուելով մանկանց մէջ յառաջ կուգայ առաջին անգամ իրաւանց գաղափարը ։

Երբ մի մանուկ միւսի ձեռքէն խաղագունդը (սեպհականութիւն) յափշտակէ եւ ջուրը նետէ, այդ ժամանակ երկրորդ մանկան սիրտը կը վրդովուի, կը խանգարուի նորա զգացմանց հաւասարակշռութիւնը ։ Առաջին մանկան գիտմամբ արած գործը անարդար գործ մի է, զոր շատ լաւ կզգայ երկրորդ մանուկը, որը միտքը կը դնէ իւր ոսոխին հատուցումն անել (վրէժը առնել), օր մի եւս ինքը նորա խաղագունդը կամ գլխարկը ջուրը կամ ցեխի մէջ նետել և այլն ։ Այսպիսի դէպքերը յաճախ կրկնուելով մանկանց մէջ յառաջ կուգայ արդարութեան կամ հատուցման գաղափարը ։

Երբ մի մանուկ, անձին փորձով զգացած լինելով քաղցածի վիճակը, օր մի իւրեանց տան դրան մօտ սովալլուկ մանկահասակ մուրացկան մի տեսնէ, որը աղիողորմ ձայնով հաց կը խնդրէ իրմէ, մանուկը, յիշելով քաղցածութեան ցաւալի վիճակը, ինքն եւս ցաւալի վիճակի մէջ կը դրուի, որմէ ազատուելու կամ զայն գոհացնելու համար ակամայ կը մղուի իւր ձեռքի պատառ հացէն բաժին հանել մուրացկանին ։ Այսպիսի դէպքերը յաճախ կրկնուելով մանկան մէջ յառաջ կուգայ բարեացակամութեան գաղափարը ։

Այսպիսով սկիզբն կառնուն մանկան մէջ բարոյական երեք սկզբնական գաղափարները, որք են . իրաւանց, արդարութեան և բարեացակամութեան գաղափարները, որոնք տակաւին տղայութեան և պատանեկութեան ժամանակ և յետոյ պիտի կամաց կամաց հասունանան և կատարելութեան հասնին ։

Բարոյական զարգացման այս առաջին (մանկական) աստիճանին վրայ են կանգնած տգէտ մարդիկն և տգէտ ազգերը ։

Այս շրջանին մէջ մանկան հեղինակութիւնն է նախ մայրն և ապա հայրը ։ Մանուկն այդ հեղինակութեանց մէջ ամենակարողութիւն, ամենաարդարութիւն, ամենաբարութիւն և ամենագիտութիւն տեսնելով և իւր անձի գոյութիւնը նոցանէ կախեալ նկատելով անպայման կը հնազանդի նոցա և օգտակարը, գեղեցիկն, իրաւացին, արդարն և բարին անգիտակցաբար (կուրօրէն) կը գործէ, որպէս զի նիւթապէս վարձատրուի նոցանէ և դոցա հակառակը չգործեր, երկնչելով որ մի գուցէ պատժուի նոցանէ, այն է զրկուի այդ նիւթական վայելքներէն ու բարիքներէն, որոնցմով միմիայն ինքը կարող է գոյութիւն ունենալ ։ Վարձատրութիւնն ու պատիժը նիւթական է այս աշխարհում և մարդոյմէ ։

Մանուկը տղայութեան (7-8էն 14-15 տարեկան) հասակը թեւակոխելով հետզհետէ կընկատէ, որ իւր հայրն ամենակարող, ամենաբարի և ամենագէտ չէ, ինչպէս ինքը ցայժմ միամտաբար կը կարծէր, այլ կը պատահին դէպքեր, ուր իւր հայրն ևս անկարող, չար և տգէտ կը հանդիսանայ, իսկ դորա հակառակ, կան և շատ բաներ, զորս ոչ թէ միայն հայրն, այլ ինքն ևս կարող է գիտնալ և կարողանալ ։ Ո՛չ այդչափ միայն, կան այլ մարդիկ ևս, որոց մէկը կամ միւսն իւր հօրմէն այս կամ այն բանն աւելի լաւ գիտէ, և կարող է ։ Այս կերպով տղայի աչքին մէջ կամաց կամաց կը փոքրանայ հօր հեղինակութիւնն և դորա տեղը կը բռնեն՝ ըստ աշխարհականին՝ նախ իւր ծննդավայրի նահապետն և ապա երկրի իշխանն, ըստ կրօնականին՝ քահանան և ապա Աստուած, ըստ գիտնականին՝ նախ ուսուցիչն և ապա ուսուցչի ուսուցիչը (իմաստունը) ։

Տղան այս երեք հեղինակութիւններէն առաջինոյն (թագաւորի) մէջ կեդրոնացած կը տեսնէ ամենայն ոյժ, որոյ օրէնքներուն կը հնազանդի օրինական (légal) կերպով ։ Երկրորդին (Աստուծոյ) մէջ կեդրոնացած կը տեսնէ բոլոր բարոյական կատարելութիւններն և նորանէ եկած կը համարէ բոլոր այն պատուիրանները, պատգամները, բարոյական սկզբունքներն ևն, զորս հայրն իւր սրտին մէջ արմատացնել կը ջանար, և այլ շատերն ևս, զորս նոյն իսկ իւր հայրը գուցէ տակաւին չգիտէր և դորան (Աստուծոյ) անպայման կը հնազանդի նա ։

Երրորդ հեղինակութեան (իմաստասէր) ձեռքը կը կարծէ լինել բանալին բոլոր այս դժուարանճիւ խնդրոց, զորս և ոչ իսկ իւր հայրը լուծել կարող է ։

Տղայի հասակը այն հասակն է, ուր պէտք է նպաստել նորա մէջ ապագայ բարոյական բնաւորութեան հիմը դնելուն ։ Այդ նպատակին հասնելու համար պէտք է տղային մէջ «միջական» առաքինութիւններ, որպիսիք են, աշխատասիրութիւն, խնայողութիւն, մաքրասիրութիւն, ճշդապահութիւն, չափաւորութիւն, տոկունութիւն, քաջութիւն ևն յառաջ բերել, որպէս զի նա ապագայում դիւրութիւն ունենայ «անմիջական» առաքինութիւններ եւս, որպիսիք են հաւատարմութիւն, հայրենասիրութիւն, անձնուիրութիւն, ճշմարտասիրութիւն, խոստմնապահութիւն, ևն ձեռք բերել ։

Տղան այժմ մանկան պէս այլ եւս չի գոհանար մարմնական Եսի պահանջմանց (ուտել, խմել ևն) բաւարարութիւն տալովն, զի դոքա, ստոր, անասնական և ա՛ն՝ վաղանց վայելքներ են. նա այժմ աւելի իւր հոգեկան Եսի, այն է, գեղասիրական (առաւելապէս երաժշտական), անձնասիրական, պատուասիրական, փառասիրական և մասամբ եւս բարոյական այն է համակրական զգացմանց բաւարարութիւն տալուն մէջ գոհացումն կը գտնէ ։ Այդ նպատակաւ նա իւր հայրենեաց ծառայութիւններ կը մատուցանէ (պետական անձն, զօրավար ևն) որպէս զի փառաւորուի ազգէն և վարձատրուի թագաւորէն, նա մեծագործութիւններ կ՚անէ (տաճար, կամուրջ ևն կը շինէ) որպէս զի ժողովուրդը զինքը գովէ և պատուէ, թշուառներուն կ՚օգնէ, կ՚ողորմէ, որպէս զի այս աշխարհում մարդոյմէ օրհնանք վայելէ իսկ հանդերձեալում գերմարդկային հեղինակութենէն (Արամազդ, Բուդդա, Աստուած) վարձատրուի, նորա արքայութեանն արժանանայ ։ Թէ և տղան մանկան պէս կուրօրէն չի գործեր օգտակարը, գեղեցիկը, ճշմարիտն ու բարին՝ այլ գիտակցաբար, սակայն միշտ տրիտուր մի (առաւելապէս հոգեկան) ստանալու ակնկալութեամբ ։ Եթէ տղան համոզուած լինէր, որ իւր գովելի և բարի գործերուն համար ո՛չ մի տրիտուր պիտի ստանայ, նա և ո՛չ մի առաքինական գործի ձեռնամուխ լինել կը մտածէր ։

Կրթեալ տղան, որը ըստ բարոյական զարգացման աստիճանին, կիսակիրթ մարդկանց, կիսակիրթ ազգերուն և կրթեալ իգական սեռին (ընդհանրապէս) կը նմանի, արքայասէր և պաշտպանողական է, կրօնասէր ու մոլեռանդ է, գիտնական հեղինակութեանց կարծիքը ճշմարտութեան տեղ ընդունող և նոցա կուսակից լինելու յօժարամիտ և պատրաստ ոմն է (օր. Եպիկուրեան, Սոկրատեան, Քանթեան, Դարվինեան և այլն) ։ Այս աստիճանի վրայ են կանգնած տակաւին լուսաւորեալ կոչուած ազգաց ստուար մեծամասնութիւնը (հողագործները, արհեստաւորները, մշակ դասը և այլն) ։

Այս հիման վրայ է, որ Գերմանացի նշանաւոր մանկավարժ Ցիլլեր իրաւամբ կը պահանջէ, որ ժողովրդական դպրոցներու աշակերտաց (6-14 տարեկան) բարոյական կրօնական կրթութիւն տրուի ։

Բարոյական զարգացման այս երկրորդ (տղայի) աստիճանին վրայ ուրեմն, իրաւացին, արդարը և բարին տակաւին պայմանաւ այն է՝ վարձատրութիւն մի ստանալու ակնկալութեամբ կը գործուին և կամ դոցա հակառակը չեն գործեր՝ երկիւղ կրելով սպառնացող հասարակական դատապարտող կարծիքէն և քաղաքական ու աստուածային պատժէն ։

Պատանեկութեան (14-15 էն մինչև 21-22 տարեկան) հասակին մէջ պետական, կրօնական և գիտնական հեղինակութիւններն բացառիկ գերծումներու շնորհիւ աստիճանաբար կը կորցնեն իւրեանց նախկին ոյժը և դոցա տեղը կ՚անցնին (պատանւոյ մէջ) անձնիշխանութիւն, ներքին ազատութիւն և իմաստասիրութիւն ։ Պատանին չգոհանալով տղայի պէս արդէն եղածը գիտակցաբար որպէս իրողութիւն, որպէս օրէնք, որպէս փաստ ընդունիլ, կ՚ուզէ դոցա բուն շարժառիթը, աղբիւրը և սկզբնապատճառն ևս իմանալ. ուստի մի առ մի խիստ քննադատութեան կենթարկէ բոլոր պետական կարգ կանոն և օրէնքները, կրօնական ծէս, պատգամ և վարդապետութիւնները, գիտնական համակարգութիւն, կանոն և օրէնքները և այլն և նոցա (ըստ իւր) թերի մասերն լրացնելով, սխալը ուղղելով և յոռին մերժելով երեւակայութեամբ մի նոր, գաղափարական բարոյական աշխարհ կառուցէ իւր համար, որը իրական աշխարհի բոլոր կատարելութեամբքն հանդերձ, զերծ է նորա բոլոր պակասութիւններէն և կը ձգտի այդ գաղափարական բարոյական աշխարհը (երկնից արքայութիւնը) երկրիս վրայ տեղափոխելու (եկեսցէ արքայութիւն քո) համար ճիգ ու ջանքեր անել ։

Նորա գաղափարական բարոյական աշխարհի մէջ չկայ անիրաւութիւն և անարդարութիւն, հետեւաբար և չկան ոչ սուր, ոչ որածութիւն, ոչ վիշտ և ոչ ցաւ, մարդիկ անսահման բարեացակամ են որպէս հրեշտակք երկնային, անհետ են եղած ամենայն չարիք, մարդիկ քրիստոնեան սիրով կը սիրեն զիրար. չկայ նախանձ, ատելութիւն և թշնամութիւն, գայլ և գառն միասին կ՚արածին, համայն մարդկութիւնը «երջանիկ» է, երկիրը՝ երկնից արքայութեան է փոխուած . . . ։

Այսպիսի գաղափարով ոգեւորուած պատանին իրաւախոհ, արդարադատ և բարեացակամ կուզէ լինել ոչ այլ ևս նորա համար որ պետական օրէնքը, աստուածային պատուիրանքը և իմաստասիրութեան հոգին կը պահանջեն այդ, ո՛չ, այլ նորա համար որ իւր իսկ բարոյական սկզբունքներն ու խղճմտանքը նոյնը կը հրամայեն ։ Նա բարիք կ՚անէ իւր ընկերին, ոչ թէ նորանէ օր մի որ և է փոխարինութիւն (նիւթական, հոգեկան կամ բարոյական) ստանալու ակնկալութեամբ, ո՛չ, նա կուզէ այնպէս ողորմութիւն անել որ իւր աջ ձեռքի տուածը ձախ ձեռքը չիմանայ (որպէս թէ մի գրպանէն հանելով միւս գրպանը դրած լինէր), նա չսիրեր իւր ընկերն, որ նա ալ զինքը սիրէ, ո՛չ, «այդ ո՞չ ապաքէն և մաքսաւորք առնեն» ։ Այդ բաւական չէ դեռ, նա կուզէ բարիք անել նաև իւր ատելւոյն, սիրել իւր թշնամին, ներել իւր սպանիչներուն, կարճ՝ իւր անձի պէս սիրել ամբողջ մարդկութիւնը առանց խտրութեան ազգի, ցեղի, սեռի, կրօնի, դաւանութեան դասակարգի, աստիճանի ևն, ևն, ինկատի անգամ չառնլով թէ այդ իւր սիրոյ ենթակայ անձը չա՞ր, անարժա՞ն ոմն է, իւր ատելի՞ն, իւր թշնամի՞ն է . . . Նա կուզէ գաղափարական մարդուն, Աստուծոյ նմանել, Աստուծոյ՝ «որ ծագէ զարեգակն իւր ի վերայ չարաց և բարեաց և ածէ զանձրեւ ի վերայ արդարոց և մեղաւորաց» ։

Բարոյական զարգացման այս երրորդ աստիճանին կարող են բարձրանալ կրթեալ պատանիներն, կրթեալ մարդը, քաղաքակիրթ և լուսաւորեալ կոչուած ազգերու բարեկիրթ և լուսամիտ դասակարգը (intelligence) ընդհանրապէս և կրթեալ ու լուսամիտ իգական սեռը մասնաւորապէս ։

Երիտասարդութեան և այրութեան (22 տարեկանէն վեր) հասակին մէջ կատարեալ կը հասուննան և կը հաստատուին մարդուս բարոյական, այն է՝ իրաւանց, արդարութեան և բարեացակամութեան գաղափարները ։ Այստեղ դոցա օգնութեան կը հասնի լուրջ խոհականութիւնը որով մարդս հնարաւորութիւն կ՚ունենայ ներքին ազատութիւն ձեռք բերել ։ Ներքին կերպով ազատ է ա՛յն անձը, որը ո՛չ եթէ միայն այսօր եւ այս [illegible] դիպուածի մէջ, այլ եւ միշտ եւ ամէն դիպուածի մէջ բարոյական գաղափարներով կ՚առաջնորդուի. զոր. եթէ նա այսօր դատարան է հրաւիրուած մարդասպանի մը համար վկայութիւն տալու եւ նա ամենայն ճշմարտութեամբ կը վկայէ իւր գիտցածը (որը գիտէր անպաստ է մարդասպանի համար), ճիշդ նոյնպիսի անաչառութեամբ պէտք է նա վկայէ նաև վաղը, եթէ այդ մարդասպանը իւր սիրելին և մինչեւ իսկ իւր հարազատ հայրը լինի ։ Հակառակ դիպուածում նա չէ կարող ներքնապէս կատարեալ ազատ կոչուիլ, զի այդ նշան կը լինէր, որ նորա բարոյական գաղափարները դեռեւս տիրող զօրութեան չեն հասած, այլ տակաւին այնքան թոյլ են, որ մի որ եւ է որդիական սէրը զա՛յնս ընկճել կարող է ։

Ներքին ազատութեան կատարելագոյնն է բարոյական ազատութիւնը, որն է նոյն ինքն Աստուած, որուն հասնիլ երբէք կարող չէ մարդս (որպէս սխալական արարած), որուն հասնելու համար սակայն երբէք դադարելու չէ առաքինին իւր բոլոր ճիգերն անելէ ։

Երբ մարդուս ընդհանուր կամքը (տես նախորդ յօդուածը) ներքնապէս ազատ է, կամ որ նոյն է, երբ մարդս բարոյական ընդհանուր կամք ունի, որոյ միշտ կը համակերպին իւր բոլոր մասնաւոր կամքերը, ապա նա ունի և բարոյական բնաւորութիւն ։ Բարոյական բնաւորութիւն ունեցող անձի բոլոր գործերը եւ ընկերային յարաբերութիւնները անպայման բարի են, զի անհնար է, որ բարոյական կամքէն (Եսէն) անբարոյական գործ յառաջ գայ ։ Մարդը այստեղ կը ներկայանայ որպէս մի տեսակ կոյր գործիք իւր բարոյական ընդհանուր կամքի ձեռքը, որը նորա ամբողջ էութեան միահեծան ինքնակալ տէրն է ։ Բարոյական զարգացման այս բարձրագոյն աստիճանին կարող են մտնել այր մարդիկ՝ մասնաւորապէս, իսկ կանայք, միայն բացառապէս ։

Քանի մի խօսք եւս կանանց բնաւորութեան մասին ։

Գ. ՔԱԼԱՆԹԱՐԵԱՆՑ

(Վերջը յաջորդ անգամ)

ԺԱՆ ԲՍԱԼՏԻ — ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՀԿԱՐԱՍԵԱՑ, Նոր [illegible] Բերայի Մեծ փողոցը, 127, և ի Գալաթ-[illegible], Գալաթայի աշտարակին դիմաց և Եազըճը փողոցին քով, Թիւ 657.— ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԿԱՀԿԱՐԱՍԵԱՑ, Նոյն փողոց Թիւ 657, 659, 661, 663.— Ամէն տեսակ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ — ՇՔԵՂԱԿԵՐՏ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ամեն ճոխութեամբ և կատարելութեամբ. — Ամէն տեսակ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ.— Արուեստներու համար ամէն տեսակ օժտոցներ, զամպակներ, թիկնաթոռներ, աթոռներ. — Ամէն տեսակ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ և հազար տեսակ ուրիշ կարասիներ.— ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ալ կ՚ընդունուին, կարճ պայմանաժամի համար.— ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ, ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ, ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ ։
[illegible] ԲՍԱԼՏԻ ԵՂԲԱՐՑ [illegible]

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԸՐԱՍԸՐԻ

Փէս, ատէտ գըրգ պէր պին տէօրթ եիւզ.

Էլ հավլուսը, ատէտ ալթը պին.

Պէյազ շալադ, արշընը ճէտիտ պէշ եիւզ պին.

Մայա տաղը ապասը, Թօփ օթուզ տէօրթ պին.

Ամէրիգան պէզի, Թօփ օթուզ պին.

Գօզանա պէզի, արշընը ճէտիտ տէօրթ եիւզ եէթմիշ պին.

Գանավաչօ, արշընը ճէտիտ գըրգ ալթը պին.

Գալըն Ինկիլիզ պէզի, արշընը ճէտիտ եիրմի պէշ պին.

Րէվէննուգ պէզի, արշընը ճէտիտ պէշ պին.

Բաթէնգա պէզի, արշընը ճէտիտ եէտի պին.

Շամ ալաճասը, Թօփ տօգուզ պին տէօրթ եիւզ.

Իւչ նումէրօլու բիյազ տիւլպէնտ, ատէտ իւչ եիւզ սէքսէն պին.

Թօփ ալամէթի սարը տիւլպէնտ, ատէտ օթուզ սէքիզ պին.

Պէյազ ռիւմարի տիւլպէնտ, ատէտ օն սէքիզ պին.

Ալ եըլտըզլը քէպիր տիւլպէնտ, ատէտ պին պէշ եիւզ.

Սարըր ալ եըլտըզլը տիւլպէնտ, ատէտ պէշ եիւզ.

Պէյազ մաւէն բուլ, ատէտ եիւզ եիրմի պին.

Միւտէֆվէր սաղըր սարը բուլ, ատէտ օթուզ պէշ պին.

Սիյահ բէմիք բուլ, ատէտ եիւզ եէթմիշ պին.

Քէչի մարգալը էլվան մաղարա իբլիկի, տուզինա պէշ պին.

Սայա իբլիկի, գըյէհ ճէտիտ պէշ եիւզ.

Օլթան իբլիկի, գըյէհ ճէտիտ սէքիզ եիւզ.

Բօթին լաստիկի, արշընը ճէտիտ օթուզ.

Սարը Թէլ գօրճա, ատէտ օն պէշ պին.

Սաղըր պէյազ Թէլ գօրճա, չիֆթ գըրգ պէշ պին.

Գալըն սարը Թէլ, գըյէհ ճէտիտ պին պէշ եիւզ.

Լաճիվէրտ չուհա, արշընը ճէտիտ եքի եիւզ.

Զէհիր գըրմըզը չուհա, արշընը ճէտիտ պին եէտի եիւզ.

Սիւվարի Թարրօշլարը իչին ասթարլըգ, արշընը ճէտիտ իքի եիւզ օն.

Գըրմըզը եիւն գայթան, գըյէհ ճէտիտ իքի պին տէօրթ եիւզ.

Պէյազ բամուգ գայթան, գըյէհ ճէտիտ իքի պին.

Պէյազ մէյին, ատէտ տէօրթ պին իքի եիւզ ալթմըշ պէշ.

Վագէթա, գըյէհ ճէտիտ էլլի տօգուզ պին եէտի եիւզ օն պիր.

Հիտտ Թալիր օյունը Ավրօբաճին եօքլուզ վէ իւչ կէօնի, ատէտ պին.

Հօճանչըն Թուղլը եաղ եաղ Բուլմիլի կէօնի, ատէտ պին.

Անատօլուճին Գայիչի կէօնի, ատէտ պին.

Ճէման իւչ պին.

Սիրօզ բամուգը, գըյէհ ճէտիտ պին իքի եիւզ.

Մա սայա չիֆթ տիւլպէնտ իւշէրէթի, չիֆթ օթուզ պին.

Տօգուզ նումէրօ Թօգա, ատէտ պէշ պին եէտի եիւզ եէթմիշ պէշ.

Օն նումէրօ Թօգա, ատէտ եիւզ սէքիզ պին եիւզ եէթմիշ պիր.

Օն իքի նումէրօ Թօգա, ատէտ էլլի եէտի պին սէքիզ եիւզ տօգսան ալթը.

Օն իւչ նումէրօ Թօգա, ատէտ եիրմի տէօրթ պին սէքիզ եիւզ եիրմի պիր.

Օն տէօրթ նումէրօ Թօգա, ատէտ օն իւչ պին տօգուզ եիւզ պէշ.

Օն սէքիզ նումէրօ Թօգա, ատէտ օն իքի պին տէօրթ եիւզ ալթմըշ տօգուզ.

Տօն եաղը, գըյէհ ճէտիտ իքի պին պէշ եիւզ.

Գալըն եաղը, գըյէհ ճէտիտ իքի պին.

Տէօրտիւ պիլլիք գալթագ Թաճթաձը, ատէտ իքի պին.

Զիրիհ, գըյէհ ճէտիտ ալթը եիւզ.

Սայա չիվիսի, գըյէհ ճէտիտ պին եէտի եիւզ եիրմի պէշ.

Նօբէթ չիվիսի, գըյէհ ճէտիտ տէօրթ պին եիւզ եիրմի պիր.

Թէլ չիվիսի, գըյէհ ճէտիտ եէթմիշ.

Զիգմէ չիրիշի, Թօփ պէշ եիւզ էլլի.

Հատտէշբաշի եանի Թօգմագլը քէօսէլէ, գըյէհ ճէտիտ սէքսէն պէշ պին.

Պէյազ քէթէն ալթ վէ իւսթ գօլան, ատէտ իքի պին իւչ եիւզ.

Սագա մէշինի Թիմուր Թագըմը, ատէտ իքի եիւզ էլլի.

Գալթագ Թիմուրլըգլարը, ատէտ պին եիւզ էլլի պէշ.

Գալթագ Թագըմը, ատէտ պին եիւզ էլլի պէշ.

Կէրքի չիվիսի, գըյէհ գըրգ ալթը պին իքի եիւզ.

Օն պէշ գալէմ պօյա էշյասը,

Սիյահ Թէլաթին, գըյէհ ճէտիտ եէտի պին եէտի եիւզ էլլի պէշ.

Բիւսիրլը, ատէտ օն ալթը պին պէշ եիւզ.

Փիլիմ, ատէտ օն ալթը պին եէտի եիւզ ալթմըշ.

Թիւֆէնգ գալըբը իչին սարը Թօգա, ատէտ օն սէքիզ պին տէօրթ եիւզ.

Սիվարի Փիշէնկլիք Թագըմը, ատէտ պին տէօրթ եիւզ տօգսան.

Սիւվարի սէյֆ պէնտի իչին չէնկէլ վէ մաղարա, ատէտ պին տօգսան տէօրթ.

Բաշագալար իչին նէվիհասա սարը Թօգա, ատէտ եիրմի տէօրթ պին եիւզ օթուզ իւչ.

Սարը Թէնէքէտէն գալթագ չէնգէլի, ատէտ պին եիւզ էլլի պէշ.

Սարը Թէնէքէտէն գալթագ գապաղը, ատէտ պին եիւզ էլլի պէշ.

Օթուզ իւչ գալէմ էշյաի միւթէֆէրրիգա.

Իւչիւնճիւ օրտուի Հիւմայունի [illegible]

19 շուպաթ 1887

Նօ. 25 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԸՐԱՍԸՐԻ

[illegible]

19 շուպաթ 1887

Նօ. 24 3—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,978,946
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 1,788,964

ՆՕԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,131,348
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 898,072

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի փոխադարձ ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. Նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուժած վնասին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՄԱՐԻԹԱՅՄ — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,597

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԽԱՅԾՂԱՆԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆՑ

Ամէնէն լաւն, ամէնէն առողջարարն, ամէնէն աժանն է
ԳԵՂԱԳՈՐԾ Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍԻ
ՊԱԼՍԱՄԱԿԱՆ ԽԱՅԾՂԱՆԸ

Այս հեղուկը կը պարունակէ խայծղանի և Թօլ ըս ծառի ամէն ոյժը և լուծելի տարրերը։ 1873 էն ի վեր նշանաւոր բժիշկները կը յանձնարարեն կրծքի, կոկորդի և ջղային ճանապարհաց հիւանդութեանց համար։ ՑԱՐԱՏԵՒ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ, նոյն իսկ ի պարագային յորում ախտաբուժական ուրիշ միջոցներ ի դերեւ ելած են։

Գործածութեան եղանակ

Կուրծքի, կոկորդի և միզային ճանապարհաց հիւանդութիւնք	Մէկ դգալ ջրի մէջ մէկ խահուէի կամ ապուրի դգալ	Խմել առօթի եղած ժամանակ կամ ճաշած ատեն
Որքին, եռք	Զուտ կամ խառն	Դուրսէն գործածել
Սպիտակ հոսումնք	Զուտ կամ խառն	Ներարկումնեամբ
Շնչափողք	Շոգիով տաքցած	Ծխելով կամ փչեցնելով

Ընդհ. կեդրոնատեղի՝ կեդր. դեղարան Ն. Թէօտորիտէս, Բերայի Մեծ Փողոց 244։
Կը գտնուի նաև Կալիմֆա, Գասթօրիտէսի դեղարանը. Պոլիս, Գասապեան դեղարանը։

ԱՔԼՈՐԱԽԵՂԴԸ ԿԸ ԲԺՇԿՈՒԻ
ՏՈՔԹՈՐ ՔՈՐԱՊԻ ՕՇՈՐԱԿՈՎ

ՔՈՐԱՊԻ ԷԼԷՆԻՆՈՎ
ՓՈՐՁՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
ՆԵՐԿԱՅԱՑԵԱԼ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՃԱՌԻՆ

Կեդրոնատեղի ի Կ. Պոլիս, Կեդրոնական դեղարան Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍԻ, 244, Բերայի Մեծ փողոց։

ԽԱՐԻՍԽ
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Ի ՎԻԷՆՆԱ

Հաստատեալ 1858ին

1883 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր 80,711,893·45 Ֆրանք։

Ապահովագրել տուող անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն % 25 շահ կ'ընեն։

Ապահովագրել տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներէն մինչև 41 ½ % շահ կ'ընեն։

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ։ Օրինակ.

35 տարեկան անձ մը 286 Ֆրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և որ իրեն իրաւունք կուտայ շահուց մասնակցիլ իւր ապրած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտք)։ Օրինակ.

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ. ասկէ զատ, պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց՝ 298·30 Ֆրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Վերջամեայ վճարելի կրկին ապահովութեան բաժինն է տարին 116·19 Ֆրանք։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր Ներկայացուցիչ
ՄՈՐԻՍ ՊԷՐՔԶԻ

Դիտողութեանց համար դիմել առ Գործակատարն Պ. Լիոնէլ Պոնտի։
Գրասենեակք, Թիւնելի հրապարակ, տուն Մայերի, երկրորդ յարկ
Ընկերութեան սեղանաւորն է Ս. ԱՏԼԷՐ

ՋՐԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ԱՄԷՆ ԼԵԶՈՒԱՒ

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

ԲԱՌՏԻՆԱ (Գորսիքա), Բնական հանքաջուր երկաթախառն, թթուային, կազային. ամենազդու դարման ընդդէմ արեան տկարութեան, դեղնութեան, տենդի, ստամոքսի ցաւերու, եւ արեան նուազութենէն յառաջ եկած ամէն հիւանդութեանց։ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՈԼՈՐ ՋՈՒՐԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ։

Հանքին տէրն է Յ. Մոլինարի, 2, Պոլվօ փողոց, Մարսիլիա։ Կ. Պոլսոյ մէջ գործակալք են ԳԱՌԱՎԻԱ եւ ԲԵՌՏԻՔԻՏԻ։ Ասա խան, 4, Մաքսի փողոց, Ղալաթիա։ Կը ծախուի գլխաւոր դեղարանաց մէջ։

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ
ԳՐԱՍԵՆԿԻ ՊԱՐԱԳԱՅԻՑ
ևն. ևն. ևն.
Գործածուած վաճառականութեան տումարներու
ՍԻԿԱՌԷԹԻ ԹՈՒՂԹ
ԿԼՕՊ
Յառաջական արտադրութիւնք և ամէնքն ալ ընտիր
ԳԻՆԵՐՆ ՅՈՅԺ ՉԱՓԱՒՈՐ
Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառումն
Գաւառական յանձնարարութիւնք
Ցուլիթան համամ Ֆրենքլեան խան, Թիւ 1 և Թիւ 27 ու 28 Չարշըլը խան, ՊՈԼԻՍ։

ՃՇՄԱՐԻՏ ԶԵՂՉ

Ց. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՔ կը ծանուցանեն թէ սկսած են զեղչեալ գներով վաճառել իրենց ապրանքները ց'նոր յայտարարութիւն։ Զեղչը կը զանազանի, որոյ քանակութիւնը կ'որոշուի և կը զեղչուի առեւտրոյ միջոցին իւրաքանչիւր յաճախորդի գնելիք վաճառաց տեսակի ու քանակութեան համեմատ։

Բազմատեսակ վաճառք ընտանեկան սպիտոյից վերաբերեալ։

Ամերիկեան կոմպասներ, քլոշ և վերարկու պատուական ու դիմացկուն, շատ աժան գներով կը ծախուին։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, Եէնի Համիի դրան կից, Բէրչէմպէ բազար ի Ղալաթիա։

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Ծովային, հրային և ցամաքային ապահովութեան
Մէհմէտ Ալի բաշա խան, 2, Պոլիս

Ստորագրեալքս, Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ եւ ԿՈՒ, պատիւ ունին ծանուցանել վաճառականաց թէ Ընդհանուր Գործակատար անուանուած են Մանհայմի ՌԷԱՍԻՒՐԱՆՍ ՄԱՐԻՏԻՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ։

Compagnie de Ré-Assurances Maritimes de Mannheim

Այս ընկերութիւն, Պայմանագրութեամբ հաստատապէս կապուած լինելով ծովային ապահովագրութեանց ուրիշ ընկերութեան մը հետ, ունի ընկերային միացեալ դրամագլուխ մը

	Ֆր. 15,000,000
Դրամգլխ. շրջաբերութ. հանուած	7,500,000
Պահեստի դրամագլուխ	775,000
Պահեստ սահմանեալ վտանգներու և չվճարուած վնասուց համար	1,750,000

Ուրեմն, Մանհայմի Ռէասիւրանս Մարիթիմ Ընկերութիւնն ամէն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ շոգենաւով, առագաստանաւով, երկաթուղով ևն. ներածեալ կամ արտածեալ ապրանաց ապահովագրութեան համար։

Ընկերութիւնս նաև մասնակից է «ԱՐԺԷԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ»
Union pour l'Assurance de Valeurs
և հինգ ընկերութեանց համերաշխութեան ներքեւ, որք 30,500,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մ'ունին, յանձն կ'առնու ապահովագրել ամէն տեսակ արժէք, արժէթուղթ, կտրօն, պանքնոտ, գոհարեղէն ևն., որք կը ղրկուին թղթատարութեան և սուրհանդակաց միջոցաւ։

Այդ ընկերակցութիւնները կազմող ընկերութեանց անուանքն տպագրեալ են ապահովագրութեան մուրհակաց վրայ։

Կ. Պոլսոյ համար երաշխաւորեալ է Օսմ. կայսերական Պանքան։

Աւասիկ ընկերութեան ԴՐԱՄԱՏԵԱՐՑ անունները.

Բարիզ	Գոնթուառ տ'էսգոնթ տը Բարի
Լոնտոն	(Լընտըն էնտ Գաունթի Պէնքին և ընկ. (Հնդկաստանի, Աւստրալիոյ և Չինաստանի Պանքա (Աւստրալիական միացեալ Պանքա
Համպուրկ	Պէրլինի գերմանական Պանքա
Ամսդէրտամ	Ամսդէրտամի Պանքա
Անվէրս	Առևտրական վարկի Պանքա
Լիէժ	Ընդհանուր Պանքա Լիէժի
Պրուսէլ	Ընդհանուր ընկերութիւն յօգուտ ազգային ճարտարութեան
Մանհայմ	Վարկի հռենական Պանքա
Պերլին	Ս. Պլայխրէօտըր
Վիէննա	(Գրէտի Անշդալտ (Առևտրական Պանքա Վիէննայի
Բեդերսպուրկ	Ժ. Է. Կիւնցպուրկ
Գօբէնհակ	Երկրագործական Պանքա Տանիմարքայի
Ճէնովա	Բոտ. Հոֆեր և ընկ.
Զմիւռնիա	Տը Գուսմէր եղբարք
Պուքրէշ	Ռումանիոյ Պանքա
Աթէնք	Ճարտարարուեստից վարկի Պանքա Յունաստանի

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալութեան գրասենեակը, Պայմաններն և գներն յոյժ շահաւէտ են։

Գոմիսէր-Էքսփէրտեր, Հ. Օպէր, փորձագէտ Վէրիթասի ծովային գործոց գրասենեակին, Սարըճլը խան, 6, Ղալաթիա։

Ընդհանուր Գործակատար
Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ եւ ԿՈՒ

ԴԵՂԱՐԱՆ

Պ. և Հ. ՔԻՒՉԻՒՔԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
Պոլսոյ կամուրջին քովը թիւ 77
Չափաւոր գնով և արագապէս կը գործադրուին եկած դեղագիրները

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՈՐԷԻՑ
Պ. և Հ. ՔԻՒՉԻՒՔԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
Եէնի ճամի փողոց թիւ 26
ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԸՆԴԱՐՁԱԿ
ՍՈՒԼՖԱԹՕ, ՁԿԱՆ ԻՒՂ ՆՈՐՎԵԿԻՈՅ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՔ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԴԵՂԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ, ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ

ՔԻՆԱ ՔԱԼԻՊԷԱԹԱՅԻ
Մ. ՊԷՅԼԻԿՃԵԱՆԻ

Այս յոյժ ախորժահամ բուժական ըմպելիքը ընդարձակ գործածութեան մտած է քիչ տարիներու մէջ իւր անխախտելի կազդուրիչ ներգործութեան շնորհիւ, որ տկար, դժգոյն և ընդհանուր առմամբ վատառողջ կազմութեանց ապաքինութեանը ազդուագոյն միջոցն է։

Կը վաճառուի Պոլսոյ կողմը կամուրջին գլուխը Քիւչիւքեան Եղբարց դեղարանը թիւ 77. կը գտնուի նաեւս ուրիշ դեղարաններու մէջ։

Կը յանձնարարուի մասնաւորապէս զգուշանալ կեղծ շինուածներէն։

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ մէջ Հիւլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէբանթօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարաթոն	2,500
Պասսանօ	3,500	Մէլօ	2,000
Պօռօտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրաւօ	2,000	Օթէլլօ	3,000
Գայրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիփսօ	2,500	Օդրանթօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օթթօ	2,000
Գատօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գոմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բաոգէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քիգօ	2,800
Էրիկօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Տրակօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալգօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիտանօ	2,200	Սափփօ	2,000
Կոզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրոանօ	2,200	Սորէնթօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թէկլէ	1,300
Հիւմպերդ	4,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիլօ	2,300	Թալանտօ	3,600
Քէլօ	2,000	Խէտտօ	1600
Քօզօ	2,200	Զէպրա	3,000
Լէօ	2,000	Զէնօ	41,0

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՑ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա
514

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվէրբուլի և Միջերկրականի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Օֆիրա	3000
Ֆէրօս	4000	Օսայրիս	3000
Ռամանիկ	4000	Նէֆթիս	3000
Սեսօստրիս	3250	Բէրսա	3000
Թիպա	3250	Լոգիոս	800
Մաքէտոնիա	3250	Օլինթա	800
Մարիոթիս	3250	Սէթի	700

Դիմել առ Ժ. Թ. ՌԻԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Ռիթթոյ խան
ՃԷՅՄԶ ՄՈՍ և ԸՆԿ
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ
515

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսէյլի և Բօմպէյի միջև կանոնաւորաբար բանող

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մինկրէլի որ մարտ 7ին պիտի մեկնի։

Ուղեւոր և ապրանք ընդունուին

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՌԹԷ ԲԸՓՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
Մումհանէ փողոց, Թիւ 14
514

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐԸ

Կը գտնուին միմիայն ի Պոլիս, Մահմուտ բաշա, 90,—ի Կալաթա Կլավանի խան, 2,—ի Բերա, Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Ժ. ՆԻԷՏԼԻՆԿԷՐ
Վճարման դիւրութիւն
Զգուշանալ կեղծերէն։

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ութ օրը մ'անգամ կը բանին Լիվէրբուլի և Միջերկրականի միջև.

Ուղեւորք և ապրանք կ'ընդունուին Նիւ-Եորքի, Պոսթոնի, և Միացեալ Նահանգաց ու Գանատայի ամէն կողմերուն համար, նմանապէս Հավրի, Ռուէնի, Բարիզի, Լոնտոնի, Կլասկովի, Մանչեսթրի, Պրատֆորտի ևն. ևն. համար։

Ուղեւորաց համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Ամէն շոգենաւու մէջ կայ կին սպասաւոր մը

Ընկերութեան շոգենաւերը նշանաւոր հանդիսացած են իրենց հաստատութեամբ և կանոնաւորութեամբ։

Գործակատար ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ
փաշա խանին Ղալա
511

ԲԱԲԱՃԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվէրբուլի, Միջերկրականի և Սև ծովու միջև
կանոնաւորաբար բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պլաք
Արքատիա	2,500	Ռաճըր
Անատոլիա	2,500	Քրուքշանքս
Լակոնիա	2,500	Ռոբինս
Մաքէտոնիա	3,500	Մարշ
Ռումելիա	2,800	Ֆօթէրկիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամէն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք
513

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ուղղակի կանոնաւորապէս կը բանին Լիվէրբուլի և Արեւելեայ միջև.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոն.
Ալճէրիան	2500	Ֆավօնեան	3700
Ալզաթիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթենեան	2500	Իպերիան	3500
Արապիան	3700	Իլիրիան	3500
Պավարիան	6000	Իստրիան	3500
Պուլկարիան	6000	Լեսպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրենեան	2000	Լիսպոն	800
Տաւրոյ	700	Օփօրթօ	700
Էճիփշըն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆաբիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալերնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա
Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ. Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ճիպրալդար, Պ. Գ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վանհման և ընկ.
Մալդա, Օ. Քամիլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտադոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Աւրիդէլ և ընկ.
512

ՏԱՍՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՆ

ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ
ՃՇՄԱՐԻՏ ՓՈՇԻ
Սենեկաց եւ զգեստուց համար
Ա. ՄԻՂԱՔՕՎԻՉ
Ի Սփլիթ (Դալմաթիա)
Կեդրոնատեղի ի Կալաթա, Մում-հանէ Լոյտ խան, 2։
Երաշխաւոր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՋՈՒԳԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՌԿԱՆԱՔԱՐ առաջին կարգի և զուտ պողպատէ, կրելով ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՈՒԻԼ նշանը։
Կայծքար ՓՈՔԵՐ ամէն մեծութեամբ, մեքենայներու համար։
ԹԵՍԻՆ իւղ մեքենայից համար։
ՄԱՀՃԱԿԱԼՔ երկաթէ և արոյրէ։
ՄԱՄՈՒԼՔ ընդօրինակութեան։
Զանազան տեսակ ԴՈՒՐԲԵՆԱԼ աարկղք։
Անգլիական ԹԱՆԱՔ տպագրատանց համար։

ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՈՒԻԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Վաճառականք և ընդհանուր Գործակալք
ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ
Գէօրգ պէյ խան, Նիւքսէք Գալտըրըմ
Ղալաթիա, Կ. ՊՈԼԻՍ

Միակ կեդրոնատեղի
ՄԻԼՆԸՐԻ ԴՐԱՄԱՐԿՂԱՑ
Որոնք կը դիմադրեն կրակի և խորտակման

Գնողաց համոզման համար մեր վաճառատանց մէջ կը գտնուին վկայագրեր անկիզելի մէջ եղած փորձերու ապացոյցներ։

ԲԼԱՔԷ ԱՐԾԱԹԵՂԷՆՔ

Անգլիոյ հռչակաւոր գործարանին
ՃՕՆ ՆՕՈՒԻԼ ԵՒ ՈՐԴԻՔ
ԱՏՂԻՔ, ՄԿՐԱՏՔ ԵՒ ՁՄԵԼԻՔ
Նոյն վաճառատան
ԲԵՆՏՐՈԼԻ ԼԱՄԲԱՐՆԵՐ
Նոր կատարելագործութեամբ շինուած, երկու լոյսով

Վաճառատունս յանձնարարութեամբ կ'ընդունի ամէն տեսակ ապրանքներ ապսպրել։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1886, մինչև ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	4	6	8	2	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44				
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 15	6 44	7 12	7 45	8 9	8 40	9 10	9 44	10 20	10 48	11 22	11 50	1 30	2 1	2 54	3 41	4 9	4 42	5 11	5 39	5 55	6 37	...	...	...	...
Գում-գաբու	6 24	6 53	7 22	7 55	8 18	8 49	9 19	9 53	10 29	10 57	11 31	11 59	1 39	2 10	3 3	3 50	4 18	4 51	5 20	5 48	6 4	6 46	...	...	...	...
Եէնի-գաբու	6 28	6 57	7 26	...	...	8 53	9 23	... ...	10 33	11 1	11 35	12 3	1 43	2 14	3 7	3 54	4 22	4 55	5 24	5 52	...	6 50	...	...	...	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 34	7 3	7 32	...	...	8 59	9 29	... ...	10 39	11 7	11 41	12 9	1 49	2 20	3 13	4 ...	4 28	5 1	5 30	5 58	...	6 56	...	...	...	...
Եէտի-գուլէ	6 38	7 7	7 38	8 5	8 26	9 4	9 32	10 1	10 43	11 10	11 45	12 12	1 52	2 24	3 17	4 4	4 31	5 6	5 33	6 1	6 13	7 1	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 49	7 19	7 50	8 19	...	9 16	...	... ...	10 55	... ...	11 58	... ...	... ...	2 36	3 28	4 16	...	5 18	...	...	6 25	7 12	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	...	7 28	7 59	8 31	...	9 25	...	... ...	11 4	... ...	12 8	... ...	... ...	2 45	...	4 25	...	5 27	...	...	6 35	...	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	8 40	...	...	...	... ...	... ...	... ...	12 16	... ...	... ...	...	...	...	...	...	...	...	6 43	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	1				
	Առաւօտ											Իրիկուն														
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք.	...	6 35	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	1 52	...	...	...	...	...	...	...	...	6 25	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	...	6 44	...	7 41	...	8 40	... ...	9 39	... ...	... ...	11 21	... ...	2 1	...	2 54	...	...	4 42	...	5 50	...	6 36	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 25	6 54	7 27	7 51	...	8 50	... ...	9 49	... ...	... ...	11 31	... ...	2 11	...	3 4	3 51	...	4 52	...	6 ...	...	6 49	...	...	...	...
Եէտի-գուլէ	6 38	7 6	7 39	8 3	8 34	9 4	9 38	10 1	10 14	11 16	11 44	1 24	2 23	2 48	3 16	4 3	4 36	5 5	5 38	6 12	6 31	7 3	...	...	...	...
Սամաթիա	6 42	7 10	7 43	8 7	8 38	9 8	9 42	... ...	10 18	11 20	11 48	1 28	2 27	2 52	3 20	4 7	4 40	5 9	...	6 16	6 35	...	...	...	...	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի-գաբու	6 48	7 16	7 49	8 13	8 44	9 14	9 48	... ...	10 24	11 26	11 54	1 34	2 33	2 58	3 26	4 13	4 46	5 15	...	6 22	6 41	...	...	...	...	...
Գում-գաբու	6 52	7 20	7 53	8 17	8 48	9 18	9 52	10 10	10 28	11 30	11 58	1 38	2 37	3 2	3 30	4 17	4 50	5 19	5 47	6 26	6 45	7 12	...	...	...	...
Կ. Պոլիս	7 ...	7 28	8 1	8 25	8 56	9 26	10 ...	10 18	10 36	11 38	12 6	1 46	2 45	3 10	3 38	4 25	4 58	5 27	5 55	6 34	6 53	7 20	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամէն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի հեռու կայարանաց միջև բանող կառախմբոց մէջ միայն. Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վակոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. կարգի վակոններ։